

BUDAVÁRI
ÖNKORMÁNYZAT
Hagyomány és Megújulás

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Készült a KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 „Közép-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című projekt keretében.

EGYEZTETÉSI ANYAG 2015. 08

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.

Cím: 1061 Budapest, Andrássy út 10.

Tel: +36 1 317-5318

Fax: +36 1 317-3296

E-mail: www.bfvt.hu

Honlap: www.bfvt.hu

PRO REGIO Nonprofit Közhasznú Kft.

Cím: 1146 BUDAPEST, Hermina út 17.

Tel: +36 1 471-8959

Fax: +36 1 471 8975

E-mail: proregi@proregio.hu

Honlap: www.proregio.hu

Felelős tervező

Projektmenedzser

Településtervezés

Pogány Aurél

TK 01-5060

Pásztor Endre

városfejlesztési szakértő

Ökrös László

TT 01-6090 településtervező

Pásztor Endre

városfejlesztési szakértő

Dr. Gordos Tamás

városfejlesztési szakértő

Albrecht Ute

vezető településtervező, okl. építészmérnök
TT/1É 01-0517

Fonyódi Mariann

okl. építészmérnök É 01-3519

Kovács Gábor

településtervező

Gombos Márk

településtervező

Gazdaság

Bezeredy-Herald Balázs

közgazdász

Pásztor Endre

városfejlesztési szakértő

Társadalom, antiszegregáció

Dr. Hamar Anna

szociológus

Dr. Uzzoli Annamária

okl. geográfus

Közművek

Orosz István

TE, TH 05-1585

Jordán Péter

TV 01-2129 okl. építőmérnök

Horváth Adrienn

okl. építőmérnök

Műemlék

András István

vezető településtervező, okl. építészmérnök
TT/1É 01-0525

Közlekedés

Lelkes Mihály

Tk0 01-2320

Zöldfelületek és Tájrendezés

Pogány Aurél

okl. táj- és kertépítész / TK 01-5060

Tatai Zsombor

okl. tájépítészmérnök K 01-5263

Tartalomjegyzék

TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK	4
1. JÖVŐKÉP	7
1.1. Budavár jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	7
1.2. A település jövőképe a térségi szerepkörére vonatkozóan.....	8
1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése	9
2. CÉLOK.....	14
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	14
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása	17
2.3. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	32
2.4. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	33
2.5. A hosszú távú célokhoz kapcsolódó hatásindikátorok	33
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	35
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.....	35
3.2. Javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	38
3.4. A koncepció külső összefüggései	39
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása	42
Javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére.....	43

Táblázatok jegyzéke

1. ábra: Célrendszer hierarchia	6
2. ábra: A tervezés folyamata	6
3. ábra: A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	16
4. ábra: I kerület beavatkozási területei	38
5. ábra: Az I. kerület Világörökségi helyszínei	42
6. ábra: Az I. kerület műemlékei	42

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Célrendszer hierarchia	6
2. ábra: A tervezés folyamata	6
3. ábra: A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	16
4. ábra: I kerület beavatkozási területei	38
5. ábra: Az I. kerület Világörökségi helyszínei	42
6. ábra: Az I. kerület műemlékei	42

TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK

A szakpolitikai környezet és a szabályozás változásaira - különös tekintettel az EU kohéziós politika alakulására, valamint a 314/2012 (IX. 8.) Kormányrendeletre (a Kormány 314/2012. (XI. 8.) rendelete a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről) - Budapest Főváros I. kerület, Településfejlesztési Koncepciójának elkészítése szükségessé vált.

A jogszabályi változások mellett a Kerület fontosnak tartotta a koncepció elkészítését, mivel a város fejlődése eljutott egy olyan pontra, amikor a jövő és az odavezető utak újragondolása valóban szükséges az érdemi, minőségi változások előkészítése érdekében.

A fent nevezett kormányrendelet összefüggő, három elemből álló dokumentum-rendszert hozott létre, mint Megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés), Településfejlesztési koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia.

2015 áprilisában elkészült a Budavár Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Városfejlesztési Stratégiájának teljes felülvizsgálatához szükséges Megalapozó vizsgálatok munkarész. A helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész megállapításaira támaszkodva készült el a helyzetértékelő munkarész. A megalapozó vizsgálat közös háttere jelen Koncepciónak és az Integrált Településfejlesztési Stratégiának is.

A tervezési folyamat széleskörű partnerséggel valósul meg, az államigazgatási szervek, a szomszédos kerületek önkormányzatai, a kulturális, gazdasági és civil szervezetek, valamint a lakosság tervezési folyamatba való bevonásával. A partnerségben történő tervezés keretrendszerét az Önkormányzat által elfogadott partnerségi terv határozza meg. Ennek célja, hogy a stratégia által érintettek teljes körűen részt vegyenek a tervezési és végrehajtási folyamatokban, és a megfogalmazott vélemények a város társadalmi, gazdasági, tudományos, kulturális életét illetően a lehető legnagyobb mértékben megjelenjenek a tanulmányok tartalmában.

A munkacsoport ülések, partnerségi fórumok és a megalapozó vizsgálat eredményeire építve került megfogalmazásra Budavár jövőképe és célrendszere 2014 – 2030 közötti időszakra.

Fejlesztéspolitikai, jogszabályi és tervi háttér

Az EU 2020-as céljai

- energiahatékonyság és megújuló energiaforrások arányának növelése;
- CO₂-kibocsátás csökkentése;
- foglalkoztatás növelése;
- szegénység elleni küzdelem, társadalmi leszakadás megállítása, felzárkózás lehetősége.

A kohéziós politika 11 tematikus célja:

1. Kutatás, technológia-fejlesztés és innováció erősítése;
2. Információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés és ezek minőségének fejlesztés;
3. Kis- és közepes vállalkozások, agrárszektor és halászati szektor versenyképességének fejlesztése, vízkultúrák támogatása;
4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás elősegítése minden ágazatban;
5. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése és kockázat-megelőzés és -kezelés;
6. Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése;
7. A fenntartható közlekedés fejlesztése és a kulcs hálózati infrastruktúrák szűk keresztmetszeteinek feloldása;
8. A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása

9. A társadalmi befogadás segítése és a szegénység elleni harc;
10. Befektetés az oktatásba, készségekbe és az élethosszig tartó tanulásba
11. Intézményi kapacitások fejlesztése és hatékony közigazgatás

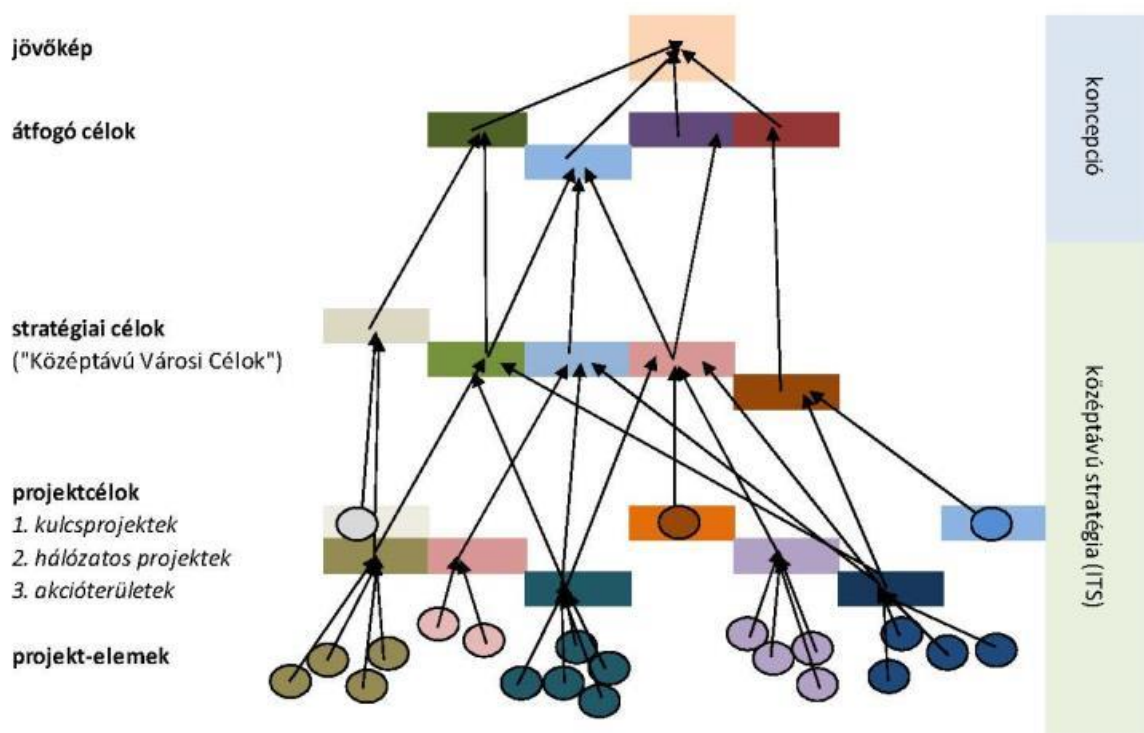
Jogszabályi és tervi háttér:

- 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet;
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014 – 2020 elkészítéséhez (BM);
- Városfejlesztési Kézikönyv, Második, javított kiadás (NGM);
- a Partnerségi Megállapodásban foglaltak mentén kidolgozott, következő támogatási időszak operatív programjai;
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (elfogadva az 1/2014 OGY. határozattal);
- Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2014. február 1-től hatályos módosítása;
- Budapest Területfejlesztési Konceptiója (BTFK) (2014. június 30-i közgyűlésén elfogadott);
- Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) (elfogadva a 215/2015.(02.25.) Fővárosi KGY. határozattal);
- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció;
- Tematikus Fejlesztési Programok (TFP);
- Budapest 2020 Integrált Településfejlesztési Stratégia.

A településfejlesztési koncepció, elkészítésének módszertana

A településfejlesztési koncepció olyan hosszú távú fejlesztési dokumentum, mely rendszerbe foglalja a településfejlesztési döntéseket. A település egészére készített, a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a változások irányait, fejlesztési célokat hosszú távra meghatározó és rendszerbe foglaló dokumentum.

A célrendszer hierarchiája

1. ábra: Célsziszter hierarchia

Forrás: Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014 – 2020 elkészítéséhez

A tágabb körű 7 éves perióduson túlmutató fejlesztési irányok meghatározása érdekében alapos, a tényleges problémákat feltáró vizsgálatnak kellett megelőznie a koncepcióalkotást.

A helyzetértékelő munkarész eredményeként elkészült a SWOT analízis.

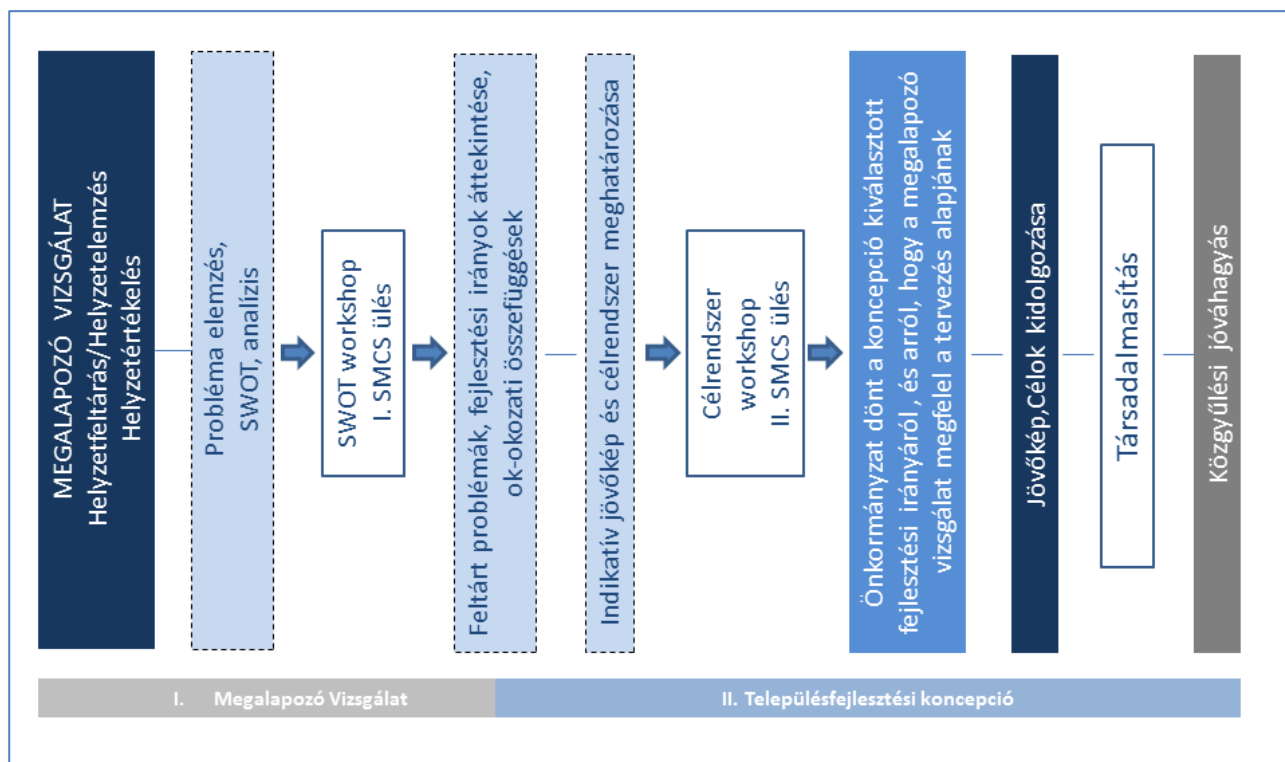
Szakáganként meghatározásra kerültek:

- Erősségek - Belső tényezők
- Gyengeségek - Belső tényezők
- Lehetőségek - Külső tényezők
- Veszélyek - Külső tényezők

A partnerségi tervnek megfelelően a megalapozó vizsgálatok ismertetése széles partneri körben történt. A Stratégiai Munkacsoportot alkotó partnereknek bemutattuk a helyzetértékelő munkarész megállapításait, valamint az előzetes fejlesztési területeket, irányokat.

A koncepció készítés egyeztetési folyamata

A koncepcióban meghatározott hosszú távú fejlesztési célok eléréséhez szükséges középtávú (7 év) beavatkozásokat az ITS tartalmazza. A két dokumentum párhuzamosan készült és – a tervhierarchiának megfelelően – az ITS a koncepcióra épülve határozza meg a város középtávon megvalósítandó projektjeit.

2. ábra: A tervezés folyamata

1. JÖVŐKÉP

1.1. Budavár jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A társadalmi, gazdasági, táji természeti épített környezetre, a Kerület pozíciójára vonatkozó jövőkép megalkotásakor nem a jelenlegi társadalmi, gazdasági folyamatok előrevetítése, hanem a javasolt beavatkozások eredményeként elérendő reális jövőkép fogalmazódik meg.

Hagyomány és megújulás

Társadalmi jövőképe 2030-ban

A Kerület hosszú távú célkitűzésének egyik meghatározó eleme identitásában erős lakónépesség megtartása, létszámának stabilizálása. A jelenleg mintegy 24 ezer állandó lakó életkörülményeit, környezetét és alapellátását magas színvonalon kell biztosítani, a hely megtartó erejét, erősíteni szükséges. A Várnegyed területén a népességmegtartás fokozottan érvényes, a gazdasági érdekek nem eredményezhetik a lakófunkció háttérbe szorulását. Ennek érdekében szükséges a lakásállomány új generációk igényinek megfelelő korszerűsítése, a műemlék védelemi szabályokhoz igazodva. Mindezek együttesen eredményezik a lakónépesség arányán belül az aktív keresők, fiatal kisgyermekes családok részarányának növekedését. A Várnegyed már meglévő erős turisztikai, közigazgatási, irányítási funkciói mellett az Önkormányzat elkötelezett a kulturális adottságok és lehetőségek intenzívebb kihasználásában. A városfejlesztés lehetséges irányainak meghatározása partnerségben történik, és nem lehetséges a rendkívül összetartó helyi lakosság érdekeinek figyelembe vétele nélkül.

Gazdasági jövőképe 2030-ban

A kerület gazdasági jövőképe, a térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló idegenforgalmi jelentőségének megőrzése, valamint az ehhez kapcsolódó vállalkozások szolgálati színvonalának emelkedése. A kerületbe látogató turisták igényeinek magas színvonalon történő kiszolgálása mellett azonban hangsúlyt kell fektetni a helyi lakosságot is kiszolgáló kiskereskedelmi ellátottság erősítésére is.

A kerület gazdasági struktúráját jellemző már működő és újonnan betelepülő kis- és középvállalkozások érdekében szükséges vállalkozásbarát gazdasági környezet megteremtése az Önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési eszközrendszerén keresztül (befektetés-ösztönzés, városmarketing, adópolitika).

Természeti és épített környezeti jövőképe 2030-ban

Az I. kerület jelentős része olyan építészeti, történelmi emlék, morfológiai és természeti érték, amely a Világörökség részét képezi. Megtartása, értékőrző felújítása nemcsak kerületi, fővárosi, hanem összeurópai kultúrtörténelmi érdek is egyben. Szükséges a Budai Vár területének, infrastrukturális lehetőségeinek figyelembe vételével meghatározni a terület legnagyobb terhelhetőségét, a látogatók, turisták egyidejű jelenlétének optimális szervezését.

A város szerkezetében meghatározó „történelmi városközpont” szerepét a területet érintő, magasabb szintű koncepciók és településrendezési tervekkel összhangban meg kell őrizni. Ennek érdekében a szomszédos kerületekkel, valamint a Fővárossal együttműködve meg kell oldani a kerületre nehezedő jelentős forgalom csökkentését, az átmenő forgalom lehetséges mértékű kitiltását, új tömegközlekedési

kapcsolatok kiépítését. A kerületen belül biztosítani kell a célforgalom irányítását, a szükséges parkolóhelyek kialakítását.

Az épületek műszaki állapotát korszerűsíteni szükséges. A társasházi tulajdonba került lakások felújítása folyamatos jelentős pályázati segítséggel folytatódik az elkövetkezendő években is.

Jövőkép:

A Budavári Önkormányzat tudatosan és fenntartható módon javítja az épített és természeti környezet minőségét annak érdekében, hogy mind az itt lakók elvárásainak, mind a turizmus igényeinek példaértékűen megfeleljen

1.2. A település jövőképe a térségi szerepkörére vonatkozóan

Budapest az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OFTK):

Budapest, a nemzetközi jelentőségű főváros Budapest, országosan kimagasló népességszáma és népsűrűsége, valamint az ország közlekedési hálózatában, központi közigazgatásában, gazdasági és innovációs funkcióiban betöltött szerepkörei miatt önmagában is számos olyan adottsággal, lehetőséggel és problémával rendelkezik, mely országosan egyedülálló. E lehetőségek és problémák kezelése, a vonatkozó fejlesztéspolitika kialakítása jelentős hányadban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok feladata a kormányzat támogatásával. Kiemelhetők itt a tipikus európai nagyvárosi kihívások, mint az alacsony jövedelmű népesség gyakran etnikai jellegű szegregációi, a demográfiai válságra és a klímaváltozásra való felkészülés, valamint a közlekedés-szervezés és befektetőbarát, de egyúttal fenntartható, élhető és örökségvédő városi struktúra kialakítása.

Pozicionálás

Az Európai Unió csatlakozással Budapestnek egy nagyobb, európai térben kell megtalálnia a maga és az ország egésze számára legelőnyösebb, a meglévő adottságaira alapozott térségi szerepkörét. Budapest 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik, földrajzi helyzete jó adottságokat hordoz. Budapest Magyarország fővárosaként országos szintű államigazgatási, illetve közigazgatási szerepet tölt be, amelynek fontossága ma megkérdőjelezhetetlen. Budapest erőteljes kihatással van az ország egészének társadalmi-gazdasági fejlődésére. Budapest Magyarország egyetlen városa, mely körül európai léptékben is jelentős nagyvárosi agglomeráció alakult ki. A sokoldalú központi funkciók, és gazdasági potenciálja révén önmagában is meghatározó helyet foglal el a városhálózatban, de az agglomerációval együttműködésben alkothat igazán erős régiót.

Fejlesztési irányok (félkövérrel szedve az I. kerület szempontjából kiemelt jelentőségű területek)

- **A térségi pozíció erősítése** a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával;
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése;
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel;
- **A népesség megtartása** vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával;
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, a zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a **turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása**;
- A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása;
- A város és a Duna együttélésének megteremtése;

- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása **differenciált központrendszerrel**, a kompakt város elvének megvalósítása;
- A területhasználat és a **közlekedés integrált fejlesztése**, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.
- Az összmagyarság identitásának erősítése, a Kárpát-medence kulturális központjaként.

Az I. kerület helye a Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Konceptió:

Az alábbi táblázatban elhelyeztük az I. kerület fejlesztési irányait a Főváros hosszú távra szóló városfejlesztési koncepciójában. Az illeszkedés erősségét színekkel jelöltük. Jól látható, hogy a Kerület fejlesztési elképzelései jól illeszkednek a fővárosi koncepcióba. Az illeszkedés egy kivételével közepes vagy erős. Ebből következik, hogy a Kerület célrendszere nem ellentétes a Fővárosra meghatározott hosszú távú célokkal, az esetek többségében egy irányba mutatnak, egymást erősítő hatásokat generálnak.

Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Konceptió		Illeszkedés
Átfogó célok	Fejlesztési célok	Fejlesztési célok
I. Budapest az európai városhálózat erős tagja II. Érték- és tudásalapú, fenntartható gazdaság III. Harmonikus, sokszínű városi környezet IV. Javuló életminőség, harmonikus együttélés	Kezdeményező városfejlesztés	
	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	
	Egységes Budapest	
	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	
	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	
	Klímvédelem és hatékony energiafelhasználás	
	Az egyedi városkarakter érték alapú megőrzése és fejlesztése	
	A Dunával együtt élő város	
	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet – kompakt város	
	A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei	
	intelligens mobilitás	
	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	
	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	
A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése		
humán szolgáltatások optimalizálása		

Jelmagyarázat:

Általános kapcsolat

Közepes kapcsolat

Erős kapcsolat

1. táblázat: Az I. kerület fejlesztési irányainak illeszkedése Budapest hosszú távú koncepciójához

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

A fenntarthatóság elve

„A fenntartható fejlődés célja az emberi élet (társadalmi, gazdasági és környezeti) minőségének javítása az ökoszisztémák és a rendelkezésre álló források eltartó-képességén belül. A fejlesztések tervezésénél fontos, hogy azokat úgy tervezzük meg, hogy minél szélesebb körben, rövid és hosszú távon is bizonyíthatóan a kiinduláshoz képest egy jobb életminőséget eredményezzenek.” (Lukovich-Mogyorósi 2013)

A környezeti fenntarthatóság szempontjából a természeti tőke, a gazdasági fenntarthatóság szempontjából az ember alkotta tőke, míg társadalmi fenntarthatóság szempontjából a társadalmi és humán tőke megőrzése, illetve növelése tűnhet elsődleges célnak. A fenntartható fejlődés három pillére valóban a környezeti-, társadalmi-kulturális- és gazdasági fejlődés, de ezek nem választhatóak mereven szét. A különféle tőkeformák kiegyensúlyozott figyelembe vétele lehet a cél, amelyek egymás rovására hosszútávon nem áldozhatóak fel. Nem célszerű külön-külön fenntartható gazdaságról, fenntartható társadalomról, fenntartható környezetről beszélni, mert fenntartható környezet nélkül nem lehet a társadalmat fenntartani, és fordítva sem.

A fenntarthatóság 3 fő jellemzője:

- fenntartja az élet általános minőségét;
- biztosítja a természetes erőforrások folyamatos elérhetőségét;
- elkerüli a tartós környezeti károkat.

Fenntarthatóság fogalma alatt egyaránt értjük a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóságot. Az alábbiakban összefoglaltuk e kategóriák közötti tartalmi különbségeket.

I. Környezeti fenntarthatóság

Lépések a fenntarthatóság felé:

- Policentrikus városszerkezet, változatos területhasználat biztosítása;
- Környezetbarát, energiatakarékos közlekedési módok előtérbe helyezése;
- Épületek energiahatékonyságának javítása, új létesítmények energiatakarékos tervezése;
- Helyi gazdaság ösztönzése;
- Aktív energiagazdálkodás;
- Klímabarát hulladék- és vízgazdálkodás megteremtése.

A fenntartható városfejlődés elérése érdekében a fenntartható szintre kell csökkenteni az elsődleges források felhasználását, a nyersanyagok fogyasztását; csökkenteni kell az emberi eredetű, üvegház-hatást okozó gázok és a hulladékok kibocsátását, és védeni kell az emberi egészséget. Törekedni kell a kompakt város elveinek alkalmazására:

- A beruházásoknál elsődleges a felhagyott, meglévő létesítmények, rehabilitációs területek újrahasznosítása;
- A terek, épületek maximális, multifunkcionális kihasználása;
- A belső elhanyagolt városrészek revitalizációja, funkcióváltása;
- Energiabarát, környezetbarát közlekedési eszközök előnyben részesítése;
- Az ivóvíz és termásvíz készletekkel való gazdálkodás a város fenntarthatósági szempontjainak érvényesítése.

A fenntartható városfejlődéshez klímaváltozás évek óta már tapasztalható és kutatásokkal alátámasztott várható hatásainak kompenzálását egyre igényesebb infrastruktúra ellátással lehet kielégíteni. A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a nagyobb csapadékesemények, az általános felmelegedés figyelembe vételével a fenntartható fejlődés a közműellátással szemben is új igényeket támaszt.

Változó csapadék viszonyok: rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített és a természeti környezetet is. A kialakult vízvezető rendszerek a nagy záporok levezetését nem tudják biztosítani, árhullámok alakulhatnak ki, s a kellő védelem hiányában elöntési károkat okoznak. Ennek kompenzálására fejleszteni kell a vízvezetés hálózati rendszerét és növelni kell a víz-visszatartáshoz a tározó kapacitását mind a bel- mind a külterületeken.

A klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése jelentős energiaellátási fejlesztést fog igényelni. A téli fűtési szezonban ugyan energia-megtakarítás várható, de a nyári hűtés energiaigénye meghaladja a téli megtakarítást.

Az energiaigény növekedése hagyományos energiaellátási struktúrával, egyre költségesebb energiatermelő beruházással és üzemeltetéssel lenne kielégíthető, amely fékezne a fenntartható fejlődést. Ennek elkerülése érdekében teendő első lépés az általános energiatakarékosra való nevelés, szemléletformálás, a fűtést (hűtést) szolgáló városi infrastruktúra fejlesztése, valamint az épület-energetikai hatékonyságra törekvő tervezés-beruházás, amelyekkel mérsékelhető az energiafogyasztás.

Az üzemeltetés költségigénye csökkenthető a hatékonyabb energiagazdálkodással, hagyományos energiahordozók mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. A megújuló

energiahordozó hasznosításához szükséges beruházás ugyan költségigényes, de idővel az üzemeltetési költségeiben megtérül.

II. Társadalmi fenntarthatóság

A társadalmi fenntarthatóság: az emberek alapvető igényeinek a kielégítését, a jó kormányzást, (jogkövetés, fogékonyság a társadalmi szükségletek iránt, esélyegyenlőség, átláthatóság) az egészségmegőrzést, egészségtudatosságot, a szolidaritást, közösségi kapcsolatok erősítését érthetjük.

Lépések a fenntarthatóság felé:

- A demokratikus döntéshozatal (szubszidiaritás);
- A közösséget összetartó szolidaritás;
- A szegregáció elleni küzdelem;
- Közösségépítés különböző szinteken és formákban.

Az I. kerület társadalmi fenntarthatóságának témakörében Budapest kerületeivel ellentétben a hangsúly kevésbé a leszakadó társadalmi rétegeken van (szegregált területek a kerületben nincsenek). Azonban a kerületnek is megvannak a jellemző társadalmi problémái, amelyek hosszú távú kezelést igényelnek. Ilyen például a kerület lakosságának elöregedése, a Várnegyed elnéptelenedése. A társadalmi fenntarthatóságnak, mint horizontális célkitűzésnek alárendelve a jövőbeli fejlesztéseknek hozzá kell járulni ahhoz, hogy a Kerület a jövő generációk, kisgyermekes családok számára vonzó életfeltételeket biztosítson.

III. Gazdasági fenntarthatóság

A fenntartható városfejlődés gazdasági szempontból olyan diverzifikált, a válságoknak ellenálló helyi gazdaságot jelent, amelynek magas a termelékenysége, hozzáadott értéke és innovációs szintje. Az innováció előfeltétele a minőségi oktatás, a kutatás és fejlesztés, az erős kis- és középvállalkozások, valamint a fenntartható fejlődés melletti elkötelezettség.

Lépések a fenntarthatóság felé:

- Több lábon álló (diverzifikált) helyi gazdaság;
- Magas termelékenység és innovációs szint;
- A helyi kis és középvállalkozások támogatása;
- A kutatás-fejlesztés támogatása.

A gazdasági fenntarthatóság témakörben, a kerületben prioritást élvez a fenntartható turizmusfejlesztés. Ez egyaránt jelenti az idegenforgalom által túlterhelt területek tehermentesítését, a turizmus diverzifikációját, a természeti és épített örökség megóvását, valamint a turisták és a helyi lakosság igényeire alapozott fejlesztések egyensúlyát.

A 2008-2009-es pénzügyi és gazdasági válság tapasztalataira építve a gazdasági fenntarthatóság szerves része egy olyan vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, amely egy esetlegesen bekövetkező globális válság idején is védelmet biztosít a helyi kis- és középvállalkozások számára. Egy ilyen ösztönző környezet hozzájárul a recesszió hatásainak mérsékléséhez, valamint az egyenletes fenntartható gazdasági növekedéshez.

Partnerség és együttműködés

Partnerségi Egyeztetési Szabályzat, partnerségi terv

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete az 53/2013. (V.30.) Kt. sz. határozattal megalkotta a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök készítésével, módosításával kapcsolatos Partnerségi Egyeztetési Szabályzatát.

A településfejlesztési koncepció és a stratégia első lépéseként az Önkormányzat elkészítette partnerségi tervét (***Budapest Főváros I. kerület Budavári Önkormányzat Partnerségi terve a Településfejlesztési***

Konceptió és az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítéséhez kapcsolódóan), amely lefekteti a keretrendszerét, a stratégiakészítés partnerségi folyamatnak. A dokumentum meghatározza továbbá a kerület gazdasági, kulturális, civil, egyházi és önkormányzati szereplőinek azon körét, amelyeket szükséges bevonni a partnerségi folyamatba.

A tervezési munka során a partneri egyeztetések célja egymás igényeinek, problémáinak, elképzeléseinek megismerése, a programok összehangolása, finomítása. A programmal kapcsolatos konkrét és releváns vélemények a feldolgozást követően, illetve a lehetséges keretek figyelembe vétele mellett beépülnek a dokumentumokba.

A partnerek köre:

- A kerület önkormányzatának egyes szervezeti egységei;
- Felsőbb szintű önkormányzatok (Budapest Főváros Önkormányzata);
- Szomszédos kerületek önkormányzatai;
- A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 9. sz. melléklete alapján meghatározott államigazgatási szervek;
- Intézmények, intézetek;
- Civil szervezetek;
- Gazdasági társaságok;
- Egyházi szervezetek;
- Építészeti és mérnöki szakmai érdekképviseleti szervezetek;
- Kerületi lakosság.

A partnerekről bővebben a partnerségi tervben olvashatunk. A partnerségi tervben meghatározott szabályok alapján az Budavár Önkormányzata Stratégiai Munkacsoportot alakított, amelynek tagjai a Kerület közéletének fontos véleményformálói, a város fontos gazdasági szereplői, helyi civil és szakmai szervezetek, fontos intézmények vezetői, akik helyismeretükkel, sajátos nézőpontjukkal segítik a tervezői munkát.

Együttműködés civilszervezetekkel, lakossággal

A civil szféra minden társadalmi kérdésben egyre inkább része az érdekfeltárási, érdekegyeztetési és döntési rendszereknek. A településfejlesztés éppen alapvetően koordinatív jellege folytán érdekelt a civil szféra intenzív részvételében. Ezt a kapcsolatot „teszi kötelezővé” az uniós partnerség elve.

A városfejlesztés folyamatában az állampolgárok aktív részvételére van szükség. A társadalomnak a nem kormányzati szervezeteken keresztül történő bevonására nagy hangsúlyt szükséges fektetni. A folyamat korai szakaszában való részvétellel hozzájárulhatnak a tervezési folyamat nagyobb sikeréhez, és az eredménytelen beruházások elkerüléséhez. A társadalmi közmegegyezés nem csupán a helyi és regionális kezdeményezések sikere szempontjából fontos, hanem azért is, mert élénk gazdasági környezetet teremt a külső gazdasági befektetők és szereplők számára.

Budavár Önkormányzata elkötelezett abban, hogy a fejlesztési dokumentumok valóban iránytűként szolgáljanak a Kerület jövőjének megteremtésében. Az ehhez vezető út pedig a széleskörű egyeztetés, a lakosok és a városban élők megszólítása, a közös munka és gondolkodás.

Együttműködés szomszédos kerületekkel és településekkel

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés alacsony hatékonyságú, az

együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában Budavár is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor e szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes pozíciónak a kialakításához, és jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető el előrelépés szinte minden fontos területen.

2. CÉLOK

A koncepció célrendszerének keretét a **HORIZONTÁLIS CÉLOK** (szemléleti alapvetések) mellett az **ÁTFOGÓ CÉLOK** alkotják, amelyek a kívánt jövő elérését szolgáló, több ágazatot, tematikát is átfognak.

Ezek együttes figyelembevételével kerültek meghatározásra a **TEMATIKUS ÉS TERÜLETI CÉLOK (RÉSZCÉLOK)**, melyek megvalósítása eredményeként Budavár a jövőben alkalmassá válik a kitűzött jövőkép elérésére.

A helyzetelemzés feltárta a fejlesztés szempontjából fontos azon összefüggéseket, amelyek alapján az átfogó célok nem különíthetők el élesen egymástól, ami azt jelenti, hogy a célok sem csoportosíthatók kizárólag egy-egy átfogó cél alá. Ennek összefüggéseit a 2.3. fejezet táblázatban mutatja be.

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Budavár jövőképének eléréséhez 3 átfogó cél járul hozzá:

TÁRSADALOM	Á1: A KERÜLET NÉPESSÉGMEGTARTÓ EREJÉNEK NÖVEKEDÉSE
KÖRNYEZET	Á3: A KERÜLET ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETÉNEK ÉRTÉKŐRZŐ MEGÚJÍTÁSA A HELYI ÉRTÉKEK FOKOZOTT VÉDELME MELLETT
GAZDASÁG	Á2: FENNTARTHATÓ HELYI GAZDASÁG- ÉS TURIZMUSFEJLESZTÉS A LAKÓFUNKCIÓ HÁTTÉRBE SZORÍTÁSA NÉLKÜL

Budavár egyensúlyának hosszú távú fenntartása érdekében kiemelt **TÁRSADALMI** célkitűzés, hogy javítsa népességmegtartó erejét. A Várnegyed területén a népességmegtartás fokozottan érvényes, a gazdasági érdekek nem eredményezhetik a lakófunkció háttérbe szorítását. A kerület népessége lassú mértékben ugyan, de folyamatosan csökken, emellett kiugróan magas a kerület öregségi indexe (idősek fiatalokhoz viszonyított aránya). Ezzel összefüggésben, bár a természetes fogyás mértéke kitaróan enyhült, továbbra is minden évben többen halnak meg, mint ahányan születnek. Budavár Önkormányzatának célja, hogy enyhítsen a kerület erőteljes elöregedésén, és az egyéb negatív demográfiai folyamatokon. A lakónépesség arányán belül cél az aktív keresők, fiatal kisgyermekes családok részarányának növekedése. A kerület a már meglévő erős turisztikai, közigazgatási, irányítási funkciói mellett az a kulturális vonzerejét is növeli lakói számára.

Ezért a fejlesztések során elsődleges szempont, hogy a kerület **ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETE** vonzóvá váljon a beköltöző fiatalabb népesség, és a kisgyermekes családok számára, s a már itt lakó fiatalabb népesség helyben maradjon. Ennek érdekében a kerület minőségi közszolgáltatásokat nyújt, és fejleszteni kívánja a lakásállományát. Emellett a zöldfelületek, a sport és egészségügyi infrastruktúra fejlesztésével, valamint egy lokálpatrióta, összetartó és szolidáris közösség megteremtésével a terhelés csökkentésével, a skanzen hatás oldásával, és a szolgáltatások megtelepedését ösztönző helyi gazdaságpolitikával is a kerület népességmegtartó erejének javulásához kíván hozzájárulni többek között. Budavár Önkormányzatának kiemelt célja az épített és kulturális örökségen, egyedülálló városképen alapuló, fenntartható turizmusfejlesztés, mely hozzájárul a turizmus egyenletesebb területi eloszláshoz, illetve a környezeti terhelés csökkentéséhez.

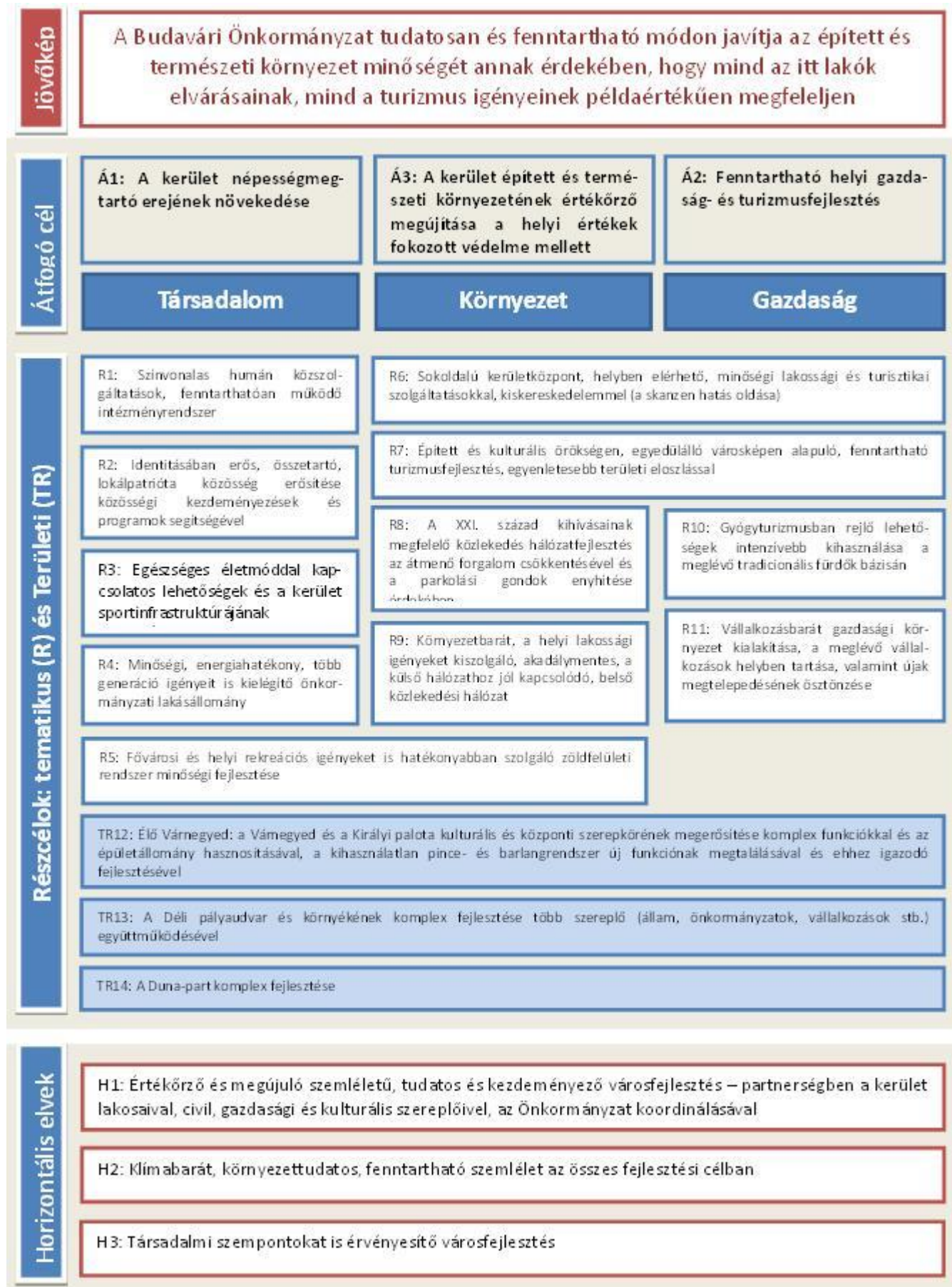
Budavár **GAZDASÁGA** fenntartható módon erősödjön, a térség látogatói vonzereje az épített és kulturális örökségen, a műemléki környezetén és az egyedül álló városképi látványára épül, idegenforgalmi

jelentősége mellett a helyi gazdaság támogatása a cél. Ezen túl a gyógyturizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználásával hozzá kíván járulni a turisztikai szolgáltatások színesítéséhez, területi eloszlásuk javításához. A vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, a meglévő vállalkozások helyben tartása, valamint újak megtelepedésének ösztönzése pedig a fenntartható, és a helyi lakosok igényeit szem előtt tartó gazdaságfejlesztéshez járulnak hozzá.

Az átfogó célok meghatározásakor a kerületspecifikus tényezők mellett nem lehet figyelmen kívül hagyni a kormányzat 2014-2020-ra meghatározott célkitűzéseit, amely szerint az országban tervezett fejlesztések közvetve vagy közvetlenül a gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás növekedését, és a társadalmi összetartozását szolgálják.

Az I. kerület abban a szerencsés helyzetben van, hogy a helyi sajátosságokból következő célrendszer teljes mértékben illeszkedik a kormányzati célkitűzésekhez. Az átfogó célok elérése érdekében elengedhetetlen feltételek:

- Az európai uniós forrásokra való minél hatékonyabb pályázás, és a szűkösen rendelkezésre álló források leoptimalisabb felhasználása;
- A helyi gazdaság versenyképességének és térségi szerepének javítása a gazdasági aktivitás elősegítése és a tudásalapú ágazatok bővítése által;
- Az önkormányzat gazdasági szerepének és aktivitásának növelése (városmarketing, adópolitika, befektetés-ösztönzés) révén befektetőbarát vállalkozási környezet megteremtése új vállalkozások megtelepedése és a már meglévők helyben tartása céljából;
- A helyben tartást, identitástudatot és helyi közösségek erősítését szolgáló programok, akciók;
- A városi klímát javító intézkedések;
- A K+F+I tevékenységek erősítése;
- Hiányzó infrastrukturális elemek (pl. Várnegyed teljes akadálymentesítése, és belső közlekedési kapcsolatok javítása) megvalósítása;
- KKV-k gazdasági aktivitásának és versenyképességének növelése;
- A turisztikai értékek kiemelését segítő városi zöldfelületi és közterületi rendszer elemeinek javítása;
- Idegenforgalom fejlesztése a gyógyvizekre (gyógyturizmus) és a meglévő kulturális adottságokra építve;
- A műemléki értékekkel való gazdálkodás, épített örökségek fejlesztése (Budai Vár).

3. ábra: A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

A 3 átfogó cél megvalósulását 14 db rész cél segíti. A rész célok egy része tematikus (társadalmi, gazdasági, környezeti) másik részük a Kerület egy konkrét területi egységére fókuszál. Az alábbi táblázatban összefoglaltuk ezeket a célokat.

R1

Színvonalas humán közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer

A kerület demográfiai folyamatai közül a népesség csökkenése és a lakosság elöregedése tekinthető a legfontosabbnak. A kerület vándorlási egyenleg 2007-ig negatív volt, ám azóta pozitív. Az első kerületben élők jövedelmi és iskolázottsági mutatói meghaladják a fővárosi és országos átlagot.

Budavár Önkormányzatának kiemelt célja, hogy színvonalas humán közszolgáltatások biztosítása révén kielégítse a nagyszámú idős lakosság igényeit, és az itt élő, illetve a potenciálisan beköltöző fiatalabb generáció tagjai számára is erősítse a kerület vonzerejét. A kerület számára fontos cél, hogy az itt élő idős emberek számára elérhetővé tegye a különböző idősgondozással kapcsolatos szolgáltatásokat (házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, Idősek Klubja) elérhetővé tegye, és a növekvő igényekhez igazítsa azok kapacitásait.

Kiemelten fontos célja a kerületnek a már több éve folyamatosan zajló akadálymentesítés kiterjesztése további közszolgáltatást nyújtó intézményekre és közterületekre, hiszen az akadálymentes környezet nagyban hozzájárul az itt élő idős népesség, a kisgyermekes családok és a mozgássérült emberek életszínvonalának emelkedéséhez. Budavár Önkormányzata a fogyatékosokkal élőkre nem csak az akadálymentesítés terén fordít kiemelt figyelmet, hanem például a kerület összes óvodájában fogadják a fogyatékos gyermekeket. Emellett a bölcsődei ellátás során kiemelt figyelmet kapnak sajátos nevelési igényű gyermekek. A kerület célja, hogy ezeket a szolgáltatásokat fenntartsa, szükség esetén bővítse, színvonalukat emelje.

A kerület szándéka továbbá, hogy az esélyteremtés lehetőségeinek terén is továbbvigye a már megkezdett munkát, melynek leghangúlyosabb területe az oktatás.

A fejlett közszolgáltatások biztosítása érdekében Budavári Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a kerületi egészségügyi szolgáltatás fejlesztésére és korszerűsítésére, ezért az egészségügyi intézmények felújítását, bővítését és akadálymentesítését tovább folytatja. Kiemelt célja, hogy a magas színvonalú járóbeteg-szakorvosi ellátását, mely nagymértékben alkalmazkodott az idősödő népesség krónikus betegségeinek kezeléséhez, fenntartsa és a jövőben változó igényekhez igazítsa. A betegellátás fejlesztése mellett a kerületnek fontos célja az egészségügyi prevenciók tevékenység bővítése, a népesség minél nagyobb arányú bevonásával.

A kerület önkormányzatának fontos, hogy szociális szolgáltatásai elérhetőek legyenek a rászorulóknak számára, ezért nyomon követi a különböző társadalmi kockázatok alakulását (pl. ismeretes, hogy a kerületben magas az egyszülős családok száma), és igyekszik ehhez mérten kialakítani ellátásait.

→→ Beavatkozási eszközök

- A házi segítségnyújtás és jelzőrendszer bővítése
- Idősek Klubjában kapacitásbővítése
- Orvosi ellátás igényekhez való alakítása
- Prevenció és szemléletformálás

- a szociális ellátásban résztvevő intézményi szolgáltatások körének igényekhez igazított rugalmas bővítése, szakemberek képzése;
- Igényekre alapozott, az intézmények együttműködésével megvalósuló fenntartható programok megvalósítása

R2

Identitásában erős, összetartó, lokálpatrióta közösség erősítése közösségi kezdeményezések és programok segítségével

A kerület lakossága a páratlan építészeti és kulturális örökség révén erős helyi identitással bír, azonban az idegenforgalom és az abból eredő környezeti terhelés jelentős kihívást jelent az élhető környezet feltételrendszerének fennmaradása szempontjából. Ezért a kerületnek kiemelt célja, hogy a fenntartható turizmus feltételeit megteremtse, ezáltal is erősítve a helyi identitást, és csökkentve a lakónépesség kerületből való elvándorlását kiváltó egyik fő kockázatot (turizmus okozta terhelés).

Az I. kerület földrajzi adottságaiból fakadó sokszínűségének megőrzése érdekében a helyi identitástudat erősítése elsősorban a hagyományok őrzésén és a lokálpatriotizmus fenntartásán alapszik. Ezért kerület életében fontos szerephez jutnak a civil szervezetek, a helyi médiumok, a turisztikai nevezetességek, a kulturális programok és a testvérvárosi kapcsolatok.

Budavár Önkormányzatának fontos célja, hogy a vári területen élő lakosok számára „helybe hozza” a szolgáltatásokat, melyek javítják az itt élők életminőségét, és a helyi közösség aktív színtereivé válhatnak. Ezáltal lakhatóbbá válik a Vár területe, ami a turizmus szempontjából is előnyös lehet.

A hagyományőrzés és a közösségi programok legfontosabb helyszínei a kerületi kulturális és sport intézmények, ezért ezek színvonalas működtetésére, kulturális és sport kínálatuk bővítésére kiemelt figyelmet fordít az Önkormányzat. A kerület életében közösségi életében a Budavári Művelődési Ház és a Czákó Utcai Sport- és Szabadidőközpont meghatározó szerepet töltenek be. Továbbá a helyben működő múzeumok, könyvtárak, színházak bár a fővárosi lakosságot és a turistákat is kiszolgálják, a helyi lakosság számára is vonzóak. Az önkormányzati, állami kulturális intézmények mellett számos civil szervezet is hozzájárul a hagyományok őrzéséhez és a kulturális életben is fontos szerepet töltenek be.

A helyi identitás kialakítása érdekében már az óvodai oktatás során is hangsúlyt fektetnek a kulturális örökség, hagyományok megismertetésére különböző programok révén.

A kerületi nyomtatott és digitális sajtó (kéthetente megjelenő kerületi lap, tv-adás, internetes felületek) révén informálódhatnak az itt élők a fontos helyi közösségi, kulturális eseményekről, valamint véleménycserére is lehetőséget ad. Közösségformáló szerepéből fakadóan a kerület kiemelten támogatja a sajtó működését.

Budavár Önkormányzata számára fontos cél a testvérvárosokkal való együttműködés elmélyítése, és a városokkal való kapcsolatokból fakadó lehetősége kiaknázása (kulturális értékek megismerésére, stb.)

Az erős, összetartó közösség építéséhez fontosnak tartja az önkormányzata kerület közbiztonságának fejlesztését, különös tekintettel a turizmus által erőteljesen érintett területekre.

→→ Beavatkozási eszközök

- közterületek kulturális célú használatának erősítése (pl. Kapisztrán tér)
- Imázs- és identitásépítő fejlesztések (Duna-parti látkép, Világörökség)
- Kulturális, és hagyományőrzéssel kapcsolatos, fiatalok érdeklődésére is számot-tartó programok
- Kulturális intézmények fejlesztése

- Önkéntesség népszerűsítése
- testvérvárosokkal kulturális kötelek erősítése
- a kerület lakói számára kedvezmények az országos, fővárosi vonzáskörzetű intézmények szolgáltatásaihoz, rendezvényeken (pl.: kedvezményes fürdőbérlet, belépők, stb.)

R3

Egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és a kerület sportinfrastruktúrájának fejlesztése

Rekreációs létesítmények tekintetében a kerület nem bővelkedik, azonban gyógyfürdőinek és forrásainak köszönhetően világhírű fürdőkulturával rendelkezik, mely a Tabán városrész területén centralizálódik. A Gellért-hegy lábánál található a 2014-ben felújított Rudas gyógyfürdő, és a Hegyalja út és a Krisztina körút találkozásánál helyezkedik el az átadásra váró Rác Fürdő. A további sportlétesítmények közül kiemelendő az elmúlt években került átadásra az Oxigén Wellness Központ és a Czákó Utcai Sport- és Szabadidőközpont, ez utóbbi az iskoláskorúak számára nyújt sportolási lehetőséget. A kerületben az egy főre jutó zöldfelület aránya – a jelentős parkterületek okán – magas.

Budavár Önkormányzatának kiemelt célja a kerületben fekvő nagy kiterjedésű zöld felületek, közparkok, valamint a közterek fejlesztése. A zöldfelületek fejlesztése során a kerület célszabványoknak megfelelő játszóterek kíván kialakítani: a hagyományos, gyermekek játszótere mellett akár idősek számára kialakított, speciális eszközök jó kikapcsolódási, mozgási lehetőséget biztosíthatnak a kerületben élő jelentős számú idős lakosság számára.

A kerület számára kiemelten fontos a szabadidős sportprogramok kínálatának bővítése. A jelenleg szűkösnek mondható sportinfrastruktúra bővítésének egyik lehetséges módja a szabadtéri sportolási lehetőségek megteremtése, például a közparkokban (futó-körök, szabadtéri fitness eszközök telepítése). Ezen kívül a kerületben működő sportegyesületek támogatása révén is elő kívánja segíteni a kerület önkormányzata, hogy a lakosok számára minél szélesebb legyen a sportolási lehetőségek köre.

A kerület számára fontos célja továbbá a Döbrentei tér és környékének szórakoztató, sport és szabadidő, kulturális célú fejlesztése, valamint a közparkok térbeli összeköttetésének kialakítása.

Az Önkormányzat kiemelten fontos célként tekint az egészségügyi infrastruktúra fejlesztésére, lakossági igényekhez (pl. idősek számára nyújtott speciális szolgáltatások) való igazítása. Az egészségügyi alapellátás szolgáltatás- és tartalomfejlesztése (pl. egészségfejlesztés, prevenció programok) révén is elő kívánja segíteni a kerület az itt élők egészségnek megőrzését. A kerület életében fontos fürdőkultúra nagyban hozzájárul az egészséges életmódot pártolók igényeinek kielégítéséhez

→→ Beavatkozási eszközök

- Fürdőkultúra népszerűsítése
- Tömegsport, gyermek- és diáksport támogatása, sportegyesületek támogatása
- Futópálya kialakítása Vérmezőn
- Szabadtéri sporteszközök telepítése a nagy kiterjedésű parkokban
- Szűrőprogramok működtetése

R4

Minőségi, energiahatékony, több generáció igényeit is kielégítő önkormányzati lakásállomány

Az I. kerület építészeti örökségekben gazdag épületállománnyal rendelkezik, ebből is adódik, hogy az itt található lakások 60%-a a második világháború előtt épült (ez az arány kétszerese a fővárosinak). A Várterület lakóépületei jórészt az 1870-es évek előtt épültek, jellemzően barokk és klasszicista stílusban, gyakran a török kor épületeinek romjain. Az önkormányzat kiemelt feladata és célja is egyben, hogy a Világörökségi területen található építészeti értékeket méltó formában megőrizze, s a 21. század igényeinek is megfelelő lakásállományt biztosítson a kerületben élőknek. A kerületben a budapesti átlagnál kisebb a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya (3,6%), azonban problémát jelent, hogy főként a történelmi negyedekben előforduló kis alapterületű, rossz benapozású, felújításra váró lakások nem kellően vonzóak az új beköltözők számára.

A kerületi önkormányzat tulajdonában 1493 lakás áll. Az önkormányzati lakásállomány jelentős része a Várnegyedben található. Az önkormányzatnak fontos célja, hogy a tulajdonában álló lakásállomány megújuljon, ezért a leendő bérlőknek a (nyílt) pályázat során vállalnia kell a lakások szükség szerinti felújítását. A lakásokért piaci lakbér kell fizetni.

Az I. kerületnek fontos célja az is, hogy a további bérbé adható önkormányzati lakások vonzóak legyenek fiatal családok számára, ezzel is elősegítve a kerület korösszetételének és népességszámának „javítását”. A kerület törekszik a lakások belső (bérlők általi) felújítása mellett további beavatkozások elvégzésére. Az épített örökség értékeinek megőrzésével párhuzamosan modernizálni kívánja a lakásokat, többek között energiahatékonyabbá és nagyobb beavatkozásokkal, a kisméretű lakások alapterületének növelésével, és adott esetben a benapozásuk javításával. Az önkormányzatnak célja, hogy a lakófunkció további erősítésének lehetséges módjait feltárja az egyes kerületrészekben a fiatal lakosság helyben tartása érdekében (pl. üres telkek, kihasználatlan terek, pincék).

Az Önkormányzatnak fontos célja az energiahatékonyabb és a megújuló energiaforrás hasznosításának növelése. Erre kedvező lehetőséget a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása, az épületeken végrehajtott egyéb energiahatékonyabbá és nagyobb beavatkozások mellett. A cél megvalósítása érdekében a kerület minden lehetőséget megragad pályázati források megszerzésére. Az energiahatékonyabbá és nagyobb beavatkozások célja mind a kerület tulajdonában lévő lakásállomány, mind pedig az önkormányzat által fenntartott intézményeknél.

A lakásállomány problémáinak sikeres megoldása érdekében a kerületnek célja, hogy a lakásgazdálkodási koncepciójának megalkotása, és annak végrehajtása során az energiahatékonyabbá és nagyobb beavatkozások kiemelt szerepet kapjon, illetve, hogy a lakossági energiahatékonyabbá és megújuló beruházások ösztönözze, szakmai és anyagi támogatás, tanácsadás révén.

→→ Beavatkozási eszközök

- Konceptió készítése és végrehajtása a bérlakás-állomány megújítására
- Lakásméret növelése összevonással, meglévő tetőér beépítése, új tetőtéri lakások kialakítása helyett
- Energetikus szakember alkalmazása, önkormányzati apparátus képzése
- Energhatékonyabbá és nagyobb beavatkozások támogató pályázatokon való indulás
- Megújuló energiaforrások felhasználásának vizsgálata
- Lakossági szemléletformálás
- Lakossági Informatikai infrastruktúra (pl. optikai hálózat) fejlesztése

R5

Fővárosi és helyi rekreációs igényeket is hatékonyabban szolgáló zöldfelületi rendszer minőségi fejlesztése

Budavár Önkormányzata területein amellet, hogy bizonyos részein intenzív beépítés és jelentős forgalom jellemzi, gazdag zöldfelületekben, természeti értékekben. A Gellért-hegy országos jelentőségű védett természeti területei, a hegyben található források, kerület hosszú Duna-partja, a Duna-parti városképpel, mely páratlanul látványos és értékes (Világörökség), továbbá a kerület kiterjedt parkjai mind jó kiindulást adnak egy fővárosi és helyi rekreációs igényeket is hatékonyabban szolgáló zöldfelületi rendszer kialakítására.

A kerület célja, hogy a Fővárossal és a szomszédos kerületekkel együtt hosszútávon élhetőbbé tegye a Duna partot. Ennek egyik kiemelt lehetősége a Duna part korzó jellegének erősítése. A Duna part megújításának részét képezheti a felső rakpart közlekedésének újraosztása, melynek fő célja a gyalogos és kerékpáros közlekedés konfliktusos helyzetének enyhítése. Az autós forgalom alsó-rakpart illetve a Fő utca irányába való terelésével kialakulhatna a dunai látképet élvező turisták és városiak gyalogos „sétánya”, elkülönülve a kerékpárosok közlekedési sávjától. Emellet a kerületnek célja, hogy javítsa a gyalogos kapcsolatot a Duna parttal.

Az I. kerület célja, hogy a Világörökség részét képező Duna-parti sáv látképe nagyobb hangsúlyt kapjon, a kerület marketingje és a dunai hajózás turisztikai célú fellendítése révén.

Budavár Önkormányzatának célja, hogy kiterjedt, fővárosi jelentőségű parkvonalat (Gellért-hegy – Tabán – Vérmező) minőségi fejlesztése, különös tekintettel az Ördög-árok völgy – Tabán park- és kertvonalat megőrzésére. Ennek érdekében rövidtávon növelni kell a zöldfelület fenntartásra fordított összeget, középtávon pedig előmozdítható a fővárosi együttműködés.

Bár a kerületben magasnak mondható az egy főre jut zöldfelület aránya, ennek eloszlása azonban egyenlőtlen, ezért a fontos fejlesztési cél a zöldfelület-fenntartás intenzifikálása és zöldfelület-hiányos területeken új zöld- és aktív felület létesítése, akár Déli pályaudvar használaton kívüli területeinek bevonásával, vagy kisebb léptékű, lakossági részvételre alapozott zöldítési akciókkal (tetőkertek, erkélyek, belső kertek).

A Duna part, illetve a modern, minőségi parkok kiváló rekreációs lehetőséget nyújtva a budapestiek és a turisták számára, hozzájárulhatnak a Várnegyed intenzív turisztikai használatának enyhítéséhez, a turizmus eloszlásának javításával.

→→ Beavatkozási eszközök

- Futópálya kialakítása a Vérmezőn
- Fokozottan allergén növények „kiszorítása” a zöldfelületekről
- Zöldfelület-fenntartás intenzifikálása
- Lakossági igényeknek megfelelő fejlesztések a parkokban: szabadtéri fitness eszközök, idősök játszótere
- Kerékpárforgalmi árhalózat fejlesztése
- Duna menti forgalom újraosztása, parkolás rendezése

R6

Sokoldalú kerületközpont, helyben elérhető, minőségi lakossági és turisztikai szolgáltatásokkal, kiskereskedelemmel (a skanzen hatás oldása)

A kerület gazdasági életének mozgatórugója egyértelműen az épített (Budai vár, Duna-part) és természeti (Várlejtő, Gellérthegy, Tabán, Krisztinaváros) értékeire épülő turizmus. Az I. kerület „városközpontjában”, a Budai Vár területén azonban turizmus, és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások jelenleg háttérbe szorítják a lakossági igényekre reagáló szolgáltatásokat, így csökken az itt élők életminősége.

A kerület komplex megközelítésben kívánja fejleszteni a kerület központját. Ennek részeként oldani kívánja az intenzív idegenforgalmi terhelést a jelenleg turisták által kevésbé látogatott területek (pl. Kapisztrán tér, Vár környéki területek, mint például a Duna-part) „turisztikai övezetbe” való integrálása révén. A turizmusból fakadó, az itt élőket negatívan érintő további hatások (környezetterhelés) enyhítését célozza a közlekedés fejlesztése, mely a forgalom csökkentése és a parkolási helyzet javítása által.

Annak érdekében, hogy a Várnegyed és a Polgár város vonzó lakóhely maradjon a már itt élők számára, és azzá váljon a beköltözők számára, a kerületnek kiemelt célja, hogy az itt élők számára nyújtott szolgáltatások száma és színvonala javuljon. Ezért vállalkozásbarát, kiszámítható gazdasági környezet kialakításával és aktív városmarketinggel a helyi kis- és középvállalkozások helyben tartását, újak megtelepedését ösztönzi.

A kerületnek célja továbbá az adózói kör bővülésével, új vállalkozások megtelepedésével a helyi iparüzési adóbevételek egyenletes növelése. Az iparüzési adókból származó bevételek az önkormányzat legfontosabb pénzügyi eszköze a helyi fejlesztések megvalósítása során.

A forgalomcsillapított, elérhető szolgáltatások közvetlenül is az itt élők érdekeit szolgálják, de egyben hozzájárulhatnak a helyi, összetartó közösség fejlődéséhez, hiszen mind a kis szolgáltató egységek, mind a gyalogosbarát közterek javítják az interakciók létrejöttének esélyét.

→→ Beavatkozási eszközök

- Kapisztrán tér fejlesztése, rendezvények, piacok helyszínné, turisztikai célponttá alakítása
- Parkolás racionalizálása mélygarázsok kialakításával a Lovas út, Szabó Ilonka u, Nyugati kert helyszíneken valamint kapcsolódó liftek megépítésével
- Buszközlekedés racionalizálása: buszparkoló kialakítása a Déli pályaudvar fejlesztése során
- Önkormányzat saját tulajdonú ingatlanjainak bérbeadása a vállalkozók számára vonzó feltételek mellett.
- Üres helységek, pincerendszerek hasznosítása
- A városrészek jellegzetességeinek megfelelő arculat kialakítása (pl. Tabán gyógyvizei, Duna part látképe, stb.);
- Tájékoztatás, hirdetések a kerület arculatához illeszkedő egyedi módon történjen

R7

Épített és kulturális örökségen, egyedülálló városképen alapuló, fenntartható turizmusfejlesztés, egyenletesebb területi eloszlással

A Világörökségi Tervhez való csatlakozás a közeljövőben a kerület kiemelt feladata lesz. Fontos a Polgárváros és a Palotanegyed összefogásának elősegítése, a szerepkörök tisztázása az örökségvédelmi értékeken alapuló, **egyenletesebben eloszló turizmus** érdekében. A Várnegyed **akadálymentes** elérésének biztosítása mind a helyiek, mind a turisták érdeke. A Vár megközelítésének **környezetkímélő** megoldása az épített értékek védelme, a szelíd turizmus és a lakóminőség szempontjából is kiemelten fontos.

A szintén a világörökségi terület részét képező **Duna-parti szakasz** utcakeresztmetszetének balesetmentessé alakítása sürgős feladat. A Batthyány tér méltatlan „buszpályaudvar jellegén” változtatni kell, a barokk tér építészeti értékeinek megmutatkozását és a tér találkozóhellyé alakulását kell segíteni. Szükséges a Gellért-hegyi **Citadella** elérésének megkönnyítése, a turistaforgalom átszervezése a lakók nyugalmanak megőrzése érdekében. A Döbrentei tér felőli elérhetőség biztosítása a Tabán területének és az Erzsébet híd budai hídfőjének is új funkciót adhat.

A **tulajdonviszonyok tisztázása** különösen a várfal esetében sürgető feladat, a statikai problémák végleges megoldását a bonyolult tulajdonosi háttér lassítja. A jelenleg feltáratlan, kihasználatlan barlangrendszer fejlesztéséhez elengedhetetlen a Magyar Állam szerepvállalása. A feltérképezetlen üregek statikai és közműproblémákat okozhatnak, a lakók és a turisták biztonságát is veszélyeztetik.

Az önkormányzati tulajdonban lévő lakások esetében lehetőség van a szétaprózódás felszámolására, nagyobb méretű ingatlanok kialakítására. A tetőtér-beépítést – ha örökségvédelmi indokok nem gátolják – érdemes szorgalmazni, azonban a lakásszám növelése a túlhasznosított területek esetében nem támogatható. A **társasházak értékőrző felújítását** pályázati programokkal és szaktanácsadással kell segíteni.

A kerület előtti egyik legnagyobb kihívást az épített és természeti értékek méltó bemutatása jelenti, ezért a világörökségi védettséghez méltó **arculat kidolgozása** szükséges. Az egységes megjelenés kiterjedhet többek között az utcabútorokra, az információs felületekre, a köztéri burkolatokra, a tájépítészeti megoldásokra és az éjszakai világítás megoldásaira. A kiskereskedők és az idegenforgalommal foglalkozó piaci szereplők számára a szabályok tisztázása szükséges.

A Déli pályaudvar revitalizációja a Krisztinaváros jobb megítélése, értéket képviselő ingatlanjainak helyzetbe hozása miatt prioritást élvező célkitűzés.

→→ Beavatkozási eszközök

- a Várnegyed akadálymentes, környezetbarát közlekedési eszközökkel történő megközelítésének elősegítése mind a turisták, mint a helyi lakosság számára;
- a Duna-parton a gyalogos és a kerékpáros forgalom szétválasztása, a Batthyány tér arculatváltása
- a Gellért-hegyi Citadella Döbrentei térről való megközelíthetőségének biztosítása;
- a tulajdonviszonyok tisztázása, felelős vagyionkezelés az örökségvédelemmel érintett ingatlanok, különösen a várfal és a barlangrendszer esetében – a Magyar Állam szerepvállalásával;
- lakásösszevonások támogatása, tetőtér-beépítések elősegítése lakásszám-növelés nélkül, társasház-felújítási projektek támogatása és tanácsadás;
- a világörökséghez méltó arculat kidolgozása érdekében tervpályázatok, ötletpályázatok lebonyolítása, a kiskereskedők számára arculati kézikönyv összeállítása;
- a Déli pályaudvar felújítása a Krisztinaváros felértékelése érdekében

R8

A XXI. század kihívásainak megfelelő közlekedés hálózatfejlesztés az átmenő forgalom csökkentésével és a parkolási gondok enyhítése érdekében

Jelentős közúti átmenő forgalom és ebből származó környezet terhelés (például Fő utcán, a rakpartokon) van jelen a kerületben központi pozíciójából adódóan, melynek negatív hatásait mérsékelni szükséges. A városközpont térségében ehhez csökkenteni kell a hosszabb távú utazásokhoz szükséges gépjármű forgalmat szolgáló közúti kapacitást, melynek ésszerű pótlása – a szerkezeti hiányok pótlásával – másutt kell, hogy megtörténjen.

A lakosság elégtelen parkolási lehetőségei akadályozzák a gyalogos közlekedést, és a minőségi közösségi területek kialakítását. Ezen felül jelentős a parkolási többletterhelés a turizmus miatt, nagy területigényű buszparkoló helyek, leszállók akadályozzák a kerület mindennapi forgalmát. A lakossági parkolás végleges rendezését a parkolás gazdálkodás és parkolás szabályozás, valamint szükség esetén többlet férőhelyek biztosításával, differenciáltan kell kezelni.

A jelentős beépítési intenzitással, laksűrűséggel rendelkező városok belső közlekedése csak a színvonalas közösségi közlekedéssel biztosítható a fenntartható fejlődés jegyében, ugyanakkor a személygépjármű közlekedéssel szemben versenyképes, gazdaságos közösségi közlekedés feltételei csak urbanus városi környezetben alakíthatóak ki. Tehát a közlekedés és a területfelhasználás egymást jelentős mértékben befolyásoló kapcsolatát a vonzó közösségi közlekedés határozza meg.

A közlekedést a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárút hálózat) jellemzik. A kerületi közlekedés fejlesztése, illetve a központi pozíciójából adódó nagy átmenő forgalom alóli tehermentesítése ezért több kerület közlekedésének, valamint a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével, többnyire a kerület határain kívüli beavatkozásokkal lehetséges.

A főváros területén belül a Duna egy észak-déli irányú közlekedési lehetőséget jelent. A jelenleginél hatékonyabb, környezetbarát vízi közlekedést a hagyományos városi közösségi közlekedés integráns részévé kell tenni annak ellenére, hogy az utazási igények tekintetében lényegesen kisebb súlyt képvisel, mint a többi üzemeltetési ágazat.

→→ Beavatkozási eszközök

- Város külsőbb kerületeiben tervezett közúthálózat fejlesztések az I. kerület közlekedési terhelését csökkentő hatása (például: M0);
- Idegenforgalmi autóbuszok forgalmának kiszorítása a Budai Várnegyed területéről és környezetet kímélő járműpark használata jelentősen csökkentheti a közlekedésből eredő környezeti terhelést;
- A Gellért hegyre vezető sikló és közlekedési rendszer kiépül;
- A vízi közlekedés lehetőségeinek jobb kihasználása (fővárosi, állami feladatok).
- Rendezvény- és szállodahajók városképet és lakosságot zavaró megjelenésének tiltása (például: Batthyány térnél);
- Közterületeken a lakossági igényeket preferáló várakozási övezeti rendszer
- Déli pályaudvar komplex fejlesztése esetén buszparkoló kialakítása
- Gellért hegyi Sikló kialakítása, induló állomásnál kiépítendő buszfordítós parkolóval (a Gellért hegyre vezető sikló és az induló állomásnál kiépítendő buszfordulós parkoló csak abban az esetben támogatható, ha a beruházás nem veszélyezteti a Világörökségi helyszín területének védettségét és a Gellért hegy Duna felőli látványát, valamint, ha a beruházás következtében nem csökken a zöldterületek aránya).
- Parkolás racionalizálása mélygarázsok kialakításával a Lovas út, Szabó Ilonka u, Nyugati kert helyszíneken valamint kapcsolódó liftek megépítésével

- Dunai hajózás fejlesztése a Fővárossal együttműködésben
- Duna part forgalmának újraosztása, kerékpáros és gyalogos közlekedés fejlesztése érdekében
- A kerület teljes utcahálózatán törekedni kell a biztonságos, akadálymentes kerékpáros közlekedés feltételeinek a megteremtésére.

R9

Környezetbarát, a helyi lakossági igényeket kiszolgáló, akadálymentes, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, belső közlekedési hálózat

Kulcsfeladat az erős domborzati viszonyokkal és keskeny utcahálózattal rendelkező **belső területek** összekapcsolása a nagy közlekedési csomópontokkal, hogy a Várnegyed zárványterületté alakulását elkerüljük. A Széll Kálmán tér, a Batthyány tér és a Döbrentei tér fejlesztése önmagában nem oldja meg a problémákat, az ezekre gördülékenyen rácsatlakozó, de nem környezetterhelő közlekedési módokat kell megkeresni. Az alacsony padlós, kis méretű és elektromos működtetésű **várbuszok** sűrű menetrend szerinti közlekedtetése mellett a lakók igényeihez igazodó, a közszolgáltatások elérését biztosító kisbuszok is forgalomba állíthatók. A megálló kelleme és esztétikussá tétele építészeti, tájépítészeti eszközökkel történik.

A nagy befogadóképességű turistabuszok Várnegyedben történő közlekedtetése hosszú távon nem támogatható. Mind a turisták komfortérzetét, mind a helyiek életminőségét javítaná, ha a nagy forgalmú utak közelében **parkolók** épülnének a buszok számára, és a buszparkolókból való **feljutás akadálymentessége** (pl. felvonókkal) biztosítható lenne A Déli Pályaudvar felújítandó területe hordozza a legnagyobb potenciált ebből a szempontból. A Duna-part forgalmának újraosztása (a gyalogosok és a kerékpárosok szétválasztása) lehetőséget teremt a turisták és a helyiek számára **új Duna-kapcsolatok** megtalálására, ezt a belső területekről a Duna felé vezető átjutási pontokkal kell biztosítani. A kerékpáros közlekedést –mint fenntartható közlekedési módot az egész kerületben támogatni kell.

A Vár területén különösen fontos az utcahálózat **gyalogosbaráttá** tétele. Ennek eszköze a behajtás további korlátozása és a járdák szélesítése lehet, illetve további csak gyalogos zónákat kell kialakítani. A középületeket és a járdákat is akadálymentessé és babakocsival járhatóvá kell tenni, ezáltal a kulturális értékek sokkal szélesebb rétegek számára válnak megismerhetővé.

→→ Beavatkozási eszközök

- környezetkímélő Várbuszok közlekedtetése
- a helyiek számára közszolgálati buszok üzembe helyezése, a Várnegyed tehermentesítése a turista buszforgalomtól
- feljutási lehetőségek bővítése a Várnegyed eléréséért (pl. liftek, mozgólépcsők, rámpák, meglévő lépcsők rendbetétele)
- a Dunához való átjutás megkönnyítése a belső területeken élők számára
- a szelíd mobilitási eszközök támogatása (kerékpáros és gyalogos közlekedés előnyben részesítése a gépkocsival szemben)
- alacsonypadlós, környezetbarát buszok működtetése a várba irányuló közösségi közlekedésben
- babakocsi barát középületek, járdák, akadálymentesség

R10

Gyógyturizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználása a meglévő tradicionális fürdők bázisán

Az idegenforgalom, ezen belül az egészségturizmus, az egészséges életmód infrastruktúrájának fejlesztése Budapest fontos céljai közé tartozik, az I. kerület kiemelkedő adottságai miatt ennek célterülete lehet. A Duna-menti zónában húzódó történeti gyógyfürdők vonulatában központi pozícióban helyezkedik el a kerület, két fürdővel (Rudas, Rác) a területén, míg három másikkal közvetlen kapcsolatban (Gellért, Király, Lukács).

A kerület természetes párja lehet a tervezett felhívízi fürdőnegyednek, míg ott a gyógyászati jellegre, itt a különleges, Várnegyedhez, Vízivároshoz kapcsolódó turisztikai látnivalókra helyeződhet a hangsúly az egyedi profil kialakításakor.

A fürdőfejlesztések alapját a kerületben található két fürdő felújított állapota adja, melyhez így már a kiegészítő, szállásjellegű és egyéb egészségturizmushoz kapcsolódó, minőségi szolgáltatásfejlesztést szükséges hozzáadni.

A projekt során a megújuló energiafelhasználás arányának növelése is cél, az elfolyó medencevizek hőtartalmának és a termálvíz direkt hőjének felhasználásával, napelemek és napkollektorok alkalmazásával. Mindezek mellett fontos a mai kor igényeinek megfelelő funkciók kialakítása, bővítése, minőségi javítása.

A Fürdőnegyed Program célja egy olyan, a köz-, magán- és civil szféra együttműködésével megvalósítható területi program kialakítása lehet, mely a városrészt adottságaira építve egészségturisztikai célterületté, „fürdőnegyeddé” kívánja fejleszteni, magas minőségű szolgáltatásokkal presztízsében emelve a jelenleg is jelentős turisztikai forgalmat.

A kerület gazdasági arculatát a térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmus jelenti, ezt kiegészítve és továbbfejlesztve a gyógyturizmusban rejlő lehetőségek kihasználása biztosíthatja a kerület hosszú távú egyenletes gazdasági fejlődését.

A jövőben az idegenforgalmi szolgáltatók fontos célközönsége lehet az előregedő népesség, a jelenség Európában az egészségturizmus egyik legfontosabb mozgatórugójának tekinthető. Az időskorúak számának növekedésével a gyógyturizmus jelentősége növekszik, a gyógyulás és rekreáció iránti igény miatt hosszú távon a teljes egészségturisztikai szektor dinamikus fejlődésével lehet számolni.

→→ Beavatkozási eszközök

- Fürdőnegyed Program kialakítása: gyógy- és az egészségturizmust kiszolgáló komplex szolgáltatáscsomagok kialakítása, szálláslehetőséggel – kapcsolódva a kulturális és épített örökségen alapuló turizmushoz
- A termálvizekhez kapcsolódó teljes spektrumra épülő szolgáltatások (a Gellért, Rudas Gyógyfürdő földes, meszes vizei kalciumot, magnéziumot és hidrokarbonát-ionokat tartalmazó vize a reumatikus panaszok enyhítése mellett szív- és gyomorbántalmak kezelésére is alkalmas; Rudas ivókút népszerűsítése, kerületi terméké alakítása)
- Fürdőkhöz kapcsolódó szállásslátogatások (csomagban több napot igénylő kezeléssorozatok, kúrák szolgáltatásaival)
- A szépség és egészségturizmussal is (egynapos műtétek, fogászat, stb.) kapcsolódó fejlesztések
- Kerületi lakosok számára kedvezményes lehetőségek biztosítása

R11

Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, a meglévő vállalkozások helyben tartása, valamint újak megtelepedésének ösztönzése

Az első kerület gazdaságának alapját a térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmus alkotja. A kerület múzeumi, kulturális létesítményei, fürdői és az egyéb látványosságok köré, illetve ezekhez kiegészítő szolgáltatásokat (kiskereskedelem, vendéglátás, szálláshely szolgáltatás) nyújtva egy teljes iparág épült ki. A kerület versenyképességét fokozza továbbá a helyi lakosok fővárosi összehasonlításban is kiugróan magas iskolai végzettsége.

Az egy főre jutó helyi iparüzési adó az magas bevételt jelent az önkormányzatnak, jó alapot teremtve a helyi gazdaság fejlesztésének. Azonban a Várnegyed a kiskereskedelmi ellátottsága (trafik, kisbolt stb.) valamint az egyéb szolgáltatások (pl. Posta) volumene és színvonala gyenge. Ezért a kerületnek célja, hogy a turizmusra épülő (souvenir bolt, kávézók, éttermek) vállalkozások mellett a helyi lakosság kiszolgálását célzó vállalkozások is megerősödjenek és helyben maradjanak. A területen található számtalan üres helyiség illetve a kihasználatlan pincerendszer megfelelő helyszínt is nyújthatnak a hiányzó szolgáltatások pótlására. Ehhez kapcsolódóan tágabb értelemben vett fejlesztések is szükségesek, mint például a lakófunkció háttérbeszorulásának megakadályozása, a lakáskínálat javítása.

Az Önkormányzat 2010-ben elfogadott adópolitikáján, mely szerint nem emel az adók volumenén és nem vezet be új adókat, nem kíván jelenleg változtatni, evvel is fenntartva vállalkozásbarát helyi gazdaságpolitikája.

Budavár Önkormányzatának célja tehát, hogy olyan vállalkozásbarát környezetet alakítson ki saját eszközei révén, mely a helyben lakók és a turisták érdekeit egyaránt figyelembe veszi. Fontos, hogy a kerület vonzó legyen a már működő és a megtelepedni kívánó, vegyes szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások számára, és hogy kialakuljon egy fenntartható egyensúly a turizmushoz és a lakófunkciókhoz kötődő szolgáltatások között.

→→ Beavatkozási eszközök

- Önkormányzati tulajdonú ingatlanok helységebérleti díjainak legfeljebb inflációval történő korrekciójával az alacsony bérleti díjak garantálása
- Helyi adók maximum inflációval való korrekciója
- Önkormányzat saját tulajdonú ingatlanjainak bérbeadása a vállalkozók számára vonzó feltételek mellett.
- Üres helységek, pincerendszerek hasznosítása
- Helyben lakók, pl. kisgyermekes anyák vállalkozóvá válásnak ösztönzése, támogatása képzéssel

R12 Élő Várnegyed

Az I. kerület célja, hogy a Vár területén a polgárváros és a Palotanegyed hatékonyabb együttműködésében egy összetett funkciójú terület jöjjön létre. A kulturális funkciók és a központi szerep mellett tiszteletben kell tartani a meglévő épületállomány műszaki, téri adottságait és építészeti karakterét, a hasznosításnak a megtartandó értékekhez kell igazodnia. A részben feltáratlan pince- és barlangrendszer az új rendeltetéssel összhangban kell fejleszteni. A járatok feltérképezése és rendbetétele nem kizárólag biztonsági kérdés, hanem lehetőség is. A tulajdonviszonyok rendezése a fejlesztés előfeltétele.

A Világörökségi Tervhez igazodó, fejlesztői szemléletű értékvédelem egyik eszköze a körültekintő önkormányzati vagyongazdálkodás. A bérlakások fejlesztése mellett fontos a felújítási pályázatokon való részvétel és a társasházprogramok támogatása. A lakosság elvándorlásának megakadályozását, a Várnegyed kiüresedését meg kell gátolni. A lakossági szolgáltatások bővítése, a közösségi közlekedés fejlesztése és az akadálymentes elérés mellett fontos a turizusból adódó terhek minimalizálása, a lakók nyugalmának biztosítása.

R13 A Déli pályaudvar és környékének komplex fejlesztése

A Déli pályaudvar és a hozzá kapcsolódó MÁV-tulajdonú ingatlan a kerület legnagyobb egybefüggő alulhasznosított területe és egyik legjelentősebb fejlesztési lehetősége. A barnamezőnek minősülő terület jelenlegi, leromlott állapota a környezet megítélésére is negatív hatással van. A rehabilitáció után a Krisztinaváros élhetőbb, vonzóbb területté válhat.

A tervek között szerepel a vasúti forgalom csökkentése (a Kelenföldi pályaudvar főpályaudvarrá tételével), a sínek lefedése és részleges megszüntetése. Az idegenforgalomhoz kapcsolódó buszparkolás megoldására a nagy terület és a Vár közelsége lehetőséget ad. Ehhez kereskedelmi rendeltetést érdemes kapcsolni, amely a helyi lakók szükségleteit is kielégíti.

R14 A Duna-part komplex fejlesztése

Az UNESCO-világörökségként számon tartott belvárosi Duna-part kerületre eső szakaszán a használat újradefiniálása elengedhetetlen. A területen a kerékpáros és a gyalogos közlekedést el kell különíteni, és a folyóparthoz való lejutási pontokat kell létrehozni. A Duna-korzó és a belső területek közötti együttműködést meg kell teremteni. A keresztmetszet újraosztása lehetőséget teremt a folyóhoz való intenzívebb kötődésre.

A dunai hajózás és a hozzá kapcsolódó turisztikai vonzerő a kerületben nem kellően kiaknázott, ezért szükséges a fejlesztőkkel való együttműködés. Ezt a tömegközlekedéssel összhangban kell megtenni, a fejlesztendő tereket (Batthyány tér, Döbrentei tér, Ybl Miklós tér) egységes arculattal kell megújítani.

Illeszkedés	Beavatkozások területi egységei
R1: Színvonalas humán közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer	A kerület teljes területe
R2: Identitásában erős, összetartó, lokálpatrióta közösség erősítése közösségi kezdeményezések és programok segítségével	A kerület teljes területe
R3: Egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és a kerület sportinfrastruktúrájának fejlesztése	A kerület teljes területe
R4: Minőségi, energiahatékony, több generáció igényeit is kielégítő önkormányzati lakásállomány	Polgárváros, Palotanegyed
R5: Fővárosi és helyi rekreációs igényeket is hatékonyabban szolgáló zöldfelületi rendszer minőségi fejlesztése	Gellért-hegy parkja (városi park); Vérmező és a Tabán parkterülete (közpark); Horváth-kert, Döbrentei tér /Erzsébet-híd hídfő térsége (közkerterek); Naphegy tér, Szilágyi Dezső tér (közkerterek); Vár alatti kertek / Európa liget és a „várszoknya” közkerterek); Várkert-bazár (intézménykert)
R6: Sokoldalú kerületközpont, helyben elérhető, minőségi lakossági és turisztikai szolgáltatásokkal, kiskereskedelemmel (a skanzen hatás oldása)	Polgárváros, Palotanegyed
R7: Épített és kulturális örökségen, egyedülálló városképen alapuló, fenntartható turizmusfejlesztés, egyenletesebb területi eloszlással	Polgárváros, Palotanegyed
R8: A XXI. század kihívásainak megfelelő közlekedés hálózatfejlesztés az átmenő forgalom csökkentésével és a parkolási gondok enyhítése érdekében	A kerület teljes területe
R9: Környezetbarát, a helyi lakossági igényeket kiszolgáló, akadálymentes, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, belső közlekedési hálózat	A kerület teljes területe
R10: Gyógyturizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb kihasználása a meglévő tradicionális fürdők bázisán	Rác fürdő, Rudas fürdő
R11: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása, a meglévő vállalkozások helyben tartása, valamint újak megtelepedésének ösztönzése	A kerület teljes területe
R12: Élő Várnegyed: a Várnegyed és a Királyi palota kulturális és központi szerepkörének megerősítése komplex funkciókkal és az épületállomány hasznosításával, a kihasználatlan pince- és barlangrendszer új funkcióknak megtalálásával és ehhez igazodó fejlesztésével	Polgárváros, Palotanegyed
R13: A Déli pályaudvar és környékének komplex fejlesztése több szereplő (állam, önkormányzatok, vállalkozások stb.) együttműködésével	Déli pályaudvar
R14: A Duna-part komplex fejlesztése	Duna-part

2. táblázat: Részcélok és beavatkozások területi egységei

Ahogy a megalapozó vizsgálatból kirajzolódik, a kerület lakónépessége évtizedek óta csökken, amit az elmúlt években pozitívvá vált a vándorlási egyenleg, sem tud ellensúlyozni. Az idősödés folyamata előrehaladott, a népesség több mint 30%-a 60 év feletti. Ezért a kerület számára elrendendő átfogó társadalmi cél „A kerület népességmegtartó erejének erősítése”. A cél teljesüléséhez 5 darab tematikus rész cél járul hozzá. Ezek a rész célok a humán közszolgáltatások fejlesztése, identitástudat erősítése, egészségfejlesztés, lakhatási feltételek javítása és a rekreációs lehetőségek javításával járulnak hozzá a kerület népességmegtartó erejének növeléséhez.

A megalapozó vizsgálat részletesen bemutatja, hogy a kerület a főváros történelmi városközpontja, ennek köszönhetően európai és világviszonylatban is jelentős turisztikai és idegenforgalmi jelentőséggel bír. A területén található több száz műemlék, helyi védelem alatt álló épület, építmény és természeti érték, valamint a világörökség részét képező Budai Vár kiemelt értékmezőrő szemléletű kezelést igényel. Erre az adottságra alapozva a kerület számára kijelölt környezeti cél: „A kerület épített és természeti környezetének értékőrző megújítása a helyi értékek fokozott védelme mellett”. A cél eléréshez 5 db tematikus rész cél járul hozzá. Ezek a rész célok szolgáltatásbővítés, fenntartható turizmusfejlesztés, közlekedésfejlesztés (átmenő forgalom csökkentése, belső közlekedési hálózat fejlesztése) révén járulnak hozzá az épített és természeti környezet értékőrző megújításához.

A megalapozó vizsgálat eredményei alapján elmondható, hogy a kerület gazdasági arculatát nem nagy iparvállalatok határozzák meg, hanem térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmus. A kerület gazdasági struktúráját pedig a kis- és középvállalkozások határozzák meg. Ezek alapján a kerületre meghatározott

átfogó gazdasági cél: *„Fenntartható helyi gazdaság- és turizmusfejlesztés”*. A cél eléréshez 4 db tematikus rész cél járul hozzá. Ezek a lakossági és turisztikai szolgáltatások, kiskereskedelem és turizmus (kiemelt terület: gyógyturizmus) fejlesztésén keresztül járulnak hozzá az átfogó cél teljesüléséhez. Mindezek mellett nem elhanyagolható a vállalkozásbarát gazdasági környezet megteremtése, amely a háttérét termeti meg az új vállalkozások megtelepedésének, a már meglévők helyben tartásának.

A tematikus rész célok túlmenően meghatároztunk három területi célt, amelyek a kerület egy-egy kiemelt jelentőségű területére fókuszálnak, azokra határoznak meg elérendő célokat. A három kiemelt terület, a Duna-part, a Déli pályaudvar és környéke, valamint a Duna-part.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a kerület számára meghatározott rész célok legfontosabb területi vonatkozásait.

A tematikus célok jelentős része értelemszerűen nem fókuszál egy-egy kiemelt kerületrészre, hanem ugyanolyan mértékben vonatkozik az összes területre. Vannak azonban olyan tematikus célok, amelyeket egy-egy területi jellegzetesség határoz meg. Így például a rekreációs lehetőségek intenzívebb kihasználása leginkább a zöld területekkel jellemezhető városrészekben lehetséges, míg a sűrűn beépített Várnegyedben kevésbé.

2.3. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a rész célok kapcsolata

Az alábbi táblázat a jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó célok és a rész célok kapcsolatát mutatja. A **„2.2. Rész célok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása”** fejezetben részletesen bemutattuk a rész célok és az átfogó célok kapcsolatát, ezért ebben a fejezetben erre részletesen nem térünk ki.

A kerület számára meghatározott jövőkép nem vágyak összefoglalása, hanem az adott helyzet, valamint a külső és belső tényezők által meghatározott lehetséges és megvalósítható, hosszú távon elérni kívánt településfejlődési pálya és cél. Ez jelöli ki a kerület távlati pozícióját a fővárosi és az agglomerációs környezetben, valamint felvázolja a társadalom, a gazdaság és a környezet elképzelt jövőbeni állapotát a koncepció időtávlátán túl mutatva.

Az átfogó célok és rész célok, a megalapozó vizsgálat, és a stratégiai fejlesztési munkacsoport eredményeire, valamint a kerület meghatározó gazdasági, társadalmi, kulturális, civil és felekezeti véleményformálóinak helyismeretére alapozva kerültek meghatározásra. Ezek együttesen biztosítják a célok és rész célok megalapozottságát, amelyek hozzájárulnak egy reális hosszútávon elérhető jövőképhez.

A célrendszer hierarchia (leszámítva a horizontális célokat) alulról fölfelé építkezik. Egy-egy rész cél, vagy átfogó cél önmagában való teljesülése nem lenne elégséges a kívánt jövőkép eléréséhez. Ezek együttes teljesülése kumulált hatásként eredményezheti a kitűzött jövőkép megvalósulását.

A célrendszerben betöltött szerepét tekintve a horizontális célok (városfejlesztési alapelvek) elkülönülnek a célhierarchia többi elemétől. A horizontális célok önmagukban nem értelmezhetőek, azonban olyan alapelveket rögzítenek, amelyek áthatják a célhierarchia összes elemét. Sőt a településtervezést követően ezek az alapelvek a végrehajtás (konkrét városrehabilitációs ill. egyéb fejlesztések) során is alkalmazandóak.

2.4. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a hosszú távú fejlesztési célok és a városrészek kapcsolatát. Az átfogó célok kijelölésének egyik alapelve az volt, hogy a kerület egészére vonatkozó, minden városrészben azonos módon értelmezhető elérendő célkitűzések legyenek. Ebből a szempontból hasonló alapelv érvényesült a horizontális célok meghatározásánál is, hiszen ezek olyan alapelvek, általános értékek, amelyeknek minden fejlesztési célban érvényesülniük kell, ezért területi szempontból nem értelmezhetők.

Városrészek/területi célok		Célok																			
		A1	A2	A3	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12	R13	R14	H1	H2	H3
1.	Gellérthegy																				
2.	Krisztinaváros																				
3.	Tabán																				
4.	Vár																				
5.	Víziváros																				

Jelmagyarázat:
 Gyenge szinergia
 Közepes szinergia
 Erős szinergia

3. táblázat: A fejlesztési célok értelmezése az egyes városrészekre

Az átfogó célokkal és a horizontális célokkal ellentétben a részcélok egy része már területileg is jól fókuszálható. A tematikus részcélok egy része ugyan egyaránt vonatkozik minden kerületrésze, azonban másik részük olyan jellegzetességeket tartalmaz, amely bizonyos kerületrészekben egyáltalán nem, vagy csak korlátozottan értelmezhető. A területi típusú részcélok pedig értelemszerűen a bennük megjelölt területekre vonatkoznak.

2.5. A hosszú távú célokhoz kapcsolódó hatásindikátorok

A hatásmutatók a tervezett fejlesztések olyan következményeire utalnak, amelyek jellemzően közvetlenül és hosszabb időtávon jelentkeznek. Ugyanakkor elmondható az is, hogy a hatások bekövetkezését szinte kivétel nélkül a projekten kívül álló tényezők (világgazdasági ingadozások, makrogazdasági tendenciák, nemzeti és nemzetközi szabályozási környezet stb.) is befolyásolják. A hatásindikátorok a program következményeit jelzik a közvetlen hatásokon túl a haszonélvezőkre tekintettel.

A Kerület számára meghatározott hosszú távú célok a kerület sajátosságain túlmenően összhangban vannak a Kormányzat kitűzött céljaival: gazdaságfejlesztés, népességmegtartás, munkahelyteremtés, foglalkoztatottság növelése. Ebből következően olyan hatásindikátorokat választottunk, amelyek szintén összhangban vannak a nemzeti elképzelésekkel. Ez a biztosíték arra, hogy az indikátorok teljesülése – bár a Kerület hatáskörén részben kívül eső tényezők befolyásolják – bekövetkezzen.

Hosszú távú cél			Indikátor	Mértékegység	Bázisév	Bázisérték	Célérték	Forrás	Célérték elérésének éve	Mérés gyakorisága
A1	A2	A3								
x	x		Népességmegtartás / enyhe növekedés	fő	2011	24 158	enyhe növekedés és	KSH Népszámlálás	2030	10 évente
	x	x	Idegenforgalmi adóbevételek	Millió Ft	2013	215	növekedés és	Önkormányzati adatszolgáltatás	2030	évente

4. táblázat: A hosszú távú célokhoz kapcsolódó hatásindikátorok

Az indikátorok realitását / teljesíthetőségét alátámasztják a megalapozó vizsgálat észrevételei, valamint a Kerület és a Kormányzat fejlesztési elképzeléseinek összhangja. A teljesíthetőséget befolyásolhatják

azonban esteleges jogszabályváltozások (pl. idegenforgalmi adóbevételek beszedésére vonatkozóan) illetve a világgazdasági ingadozások.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Társadalom

Budapest I. kerületének társadalmi helyzete számos tényező miatt kedvezőnek tekinthető, azonban az országos folyamatokhoz hasonlóan kedvezőtlen demográfiai jelenségek is megfigyelhetők. A lakónépesség száma évtizedek óta csökken – az utóbbi években lassuló mértékben –, ami adódik a természetes fogyásból és az elvándorlásból. Ugyan az elmúlt években pozitívvá vált a vándorlási egyenleg, de ez sem tudja ellensúlyozni a csökkenő népességszámot. Az idősödés folyamata előrehaladott, a népesség több mint 30%-a 60 év feletti. A helyi népesség budapesti viszonylatban is magasabb iskolai végzettsége, jobb munkaerőpiaci pozíciója, kedvezőbb jövedelmi helyzete tapasztalható.

A lakásállomány magas presztízzsel bír, részben védett, bár funkcionálisan nem minden kerületrészben kihasznált (pl. Vár). Kiemelkedő értéket képviselnek a zöldfelületek, természeti adottságok, amelyek az életminőség magas szintjéhez is hozzájárulnak. A kerületben nincs KSH által körülhatárolt szegregátum.

A helyi érték az erős lokálpatriotizmus, a hagyományőrzés, az élénk kulturális élet, valamint a turizmus.

Humán infrastruktúra

A humán infrastruktúra legfontosabb elemei jelen vannak az I. kerületben, a közszolgáltatások hozzájárulnak a helyi lakosok ellátásához. A feladatok ellátását nagyrészt az Önkormányzat biztosítja, kisebb részben pedig civil szervezetek szerződéses formában.

Az egészségügyi alapellátásban a háziorvosi körzetek átlagos praxisnagysága 1.200 fő alatt van. Járóbetegszakellátó a szomszédos XII. kerületben található. Az Önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény jelenleg nincs a kerületben. A meglévő bölcsődei és óvodai férőhelyek megfelelőek. Az általános iskolai tanulók száma az utóbbi években mérsékeltebben csökken. A kerületi középiskolákban a tanulók kb. 30%-a más kerület vagy település lakói. A kerületnek egyetlen általános közművelődési intézménye van, sporttelepe pedig a Czákó utcai Sport- és Szabadidőközponthoz kötődik. A helyi esélyegyenlőség megnevezett célcsoportjai a kerületi idősek, romák, nők és gyermekek, fogyatékkal élők, szociálisan rászorulóknak, munkanélküliek.

Gazdaság

A Kerület gazdasági struktúráját alapvetően a kis- és középvállalkozások határozzák meg, 500 vagy több főt foglalkoztató vállalkozás csak elenyésző számban (összesen 3 db) található a kerületben. A nemzetgazdasági ágak közül kiugróan magas ezek az ingatlanügyletek a szakmai tudományos, műszaki tevékenység, információ, kommunikáció és kereskedelem szerepe. Ezeken a területeken működik a regisztrált társas vállalkozások 65%-a.

A kerület gazdasági arculatát tehát nem nagy iparvállalatok határozzák meg, hanem térség látogatói vonzerejére, épített és kulturális örökségére, a műemléki környezetre és az egyedül álló városképi látványon alapuló turizmus. A jövőben további fejlesztések (pl. a Vár felújítása, a meglévő fürdők bázisán a gyógyturizmusban rejlő lehetőségek kihasználása) biztosíthatják a Kerület hosszú távú egyenletes gazdasági fejlődését.

Az idegenforgalmi adottságokban rejlő gazdasági potenciál bár vitathatatlanul a Kerület gazdaságának erőssége, ugyanakkor a turizmus növekvő – és a Kerület egyes pontjain koncentráltan megjelenő – mértéke veszélyezteti a polgárváros miliójét, háttérbe szoríthatja a várnegyed lakófunkcióját. Ugyancsak erre

visszavezethető probléma, hogy a területen viszonylag gyenge a lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi ellátottság.

A Kerület költségvetése stabil, a kiadások és a bevételek egyensúlyban vannak, és az Önkormányzat jelentős tartalékokkal rendelkezik az európai uniós pályázatok öneréjének biztosításához. Elmondható tehát, hogy az iparüzési és egyéb adóbevételek valamint a lakás és helységgazdálkodásból származó bevételek segítségével az Önkormányzat biztosítani tudja az egyenletes gazdasági fejlődéshez szükséges intézményi háttérrel.

Épített környezet

A kerület városszerkezete túlnyomó részt kialakult, de a kerület nyugati térsége (Krisztinaváros – Déli pályaudvar és térsége) még jelentős változások előtt áll.

A kerületben a lakó területhasználat dominál, ezen belül közel azonos arányban a nagyvárosias és a kisvárosias területek. A kerületben a lakóterületek mellett meghatározóak a vegyes területfelhasználású területek, amelyek elsősorban a Víziváros, a Budai Várnegyed és a várlejtők területén találhatóak. A kerület különleges beépítésre szánt területei közül kiemelkedőek a gyógyfürdői, amelyek a Tabán városrész területén találhatóak (Rác fürdő, Rudas gyógyfürdő).

A lakóterületek zöme kialakult és beépült, minimális a be nem épített lakóterület (Gellért-hegy, Bérc utcától északra). Alulhasznosított területekkel a kerület nem bővelkedik. A kerületben elszórtan található alulhasznosított területeket (pl.: Budavári Sport- és Szabadidőközpont), használaton kívüli területeket (pl.: Fő utcai foghíjtelek - egykori Budai Takarékpénztár), azonban jelentős méretű fejlesztésre alkalmas, alulhasznosított vasúti területekkel rendelkezik a Déli pályaudvar teljes területén.

A kerület ingatlanjaira vonatkozó építési paraméterek vizsgálatából megállapítható, hogy a kerület jelentős részén a KVSZ paramétereit az ingatlanok építési paraméterei nem lépik át.

A kerület egészéről elmondható, hogy a TSZT 2015 és FRSZ szerinti, a kerületre vonatkozó tervezett területfelhasználási egységeket és a ténylegesen meglévő területfelhasználást, annak léptékét (beépítési intenzitás, funkciók köre) vizsgálva, több területen is még jelentős tartalékkal rendelkeznek egyes területek (Déli pályaudvar és környezete, Víziváros, Budai vár).

A kerület a főváros történelmi városközpontja, ennek köszönhetően európai és világviszonylatban is jelentős turisztikai és idegenforgalmi jelentőséggel bír. A területén található több száz műemlék, helyi védelem alatt álló épület, építmény és természeti érték, valamint a világörökség részét képező Budai Vár kiemelt értékmegőrző szemléletű kezelést igényel.

Közlekedés

A közúthálózat túlterhelt, a főúthálózaton jelentkező forgalmi torlódások okát a fővárosi közúthálózati hiányosságok, a mellékúthálózaton jelentkező helyhiányt pedig a helyi, telken belül megoldatlan parkolás okozza.

A közösségi közlekedési ellátottság jó, mind a hálózat sűrűsége, mind a szolgáltatás színvonala tekintetében.

A legösszetettebb problémát a parkolás jelenti, amely a rendelkezésre álló közterületek korlátozott rendelkezésre állása folytán befolyásolja a többi közlekedési módot, illetve azok fejleszthetőségét is.

A kerületben több nagy forgalmú kerékpáros gerincútvonal halad át, köztük a rakparti útvonal, amely amellet, hogy az egyik legforgalmasabb hivatásforgalmi nyomvonal, egyúttal az EuroVelo 6-os európai kerékpáros útvonal része is, így nemzetközi turisztikai szereppel is bír.

Közművesítés

Az ivóvízhálózat teljesen kiépített, azonban több vezetéke koros, elavult anyagú, így a lerakódások és meghibásodások esélye nagyobb.

A kerület talajviszonya, üregrendszere és talajvíz viszonyai miatt is nagy jelentőségű a közművezetékek rendszeres és folyamatos karbantartása, cseréje.

Budavár csatornázottsága teljes, a csatornahálózat egyesített rendszerű. A Budai Duna-parti Fogyújtó, valamint a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep megépítése révén több kerülettel együtt, az I. kerület szennyvizei is tisztítás után jutnak a Dunába.

A kerületben távhőszolgáltatás elérhető. Számottevő megújuló energiaforrások hasznosítása nem valósul meg. Az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések a távhőhálózat lefedettségének további bővítését teszik indokoltá.

Zöldfelületek, környezetvédelem

Táji-természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

A kerület táji, természeti adottságai karakteresek, mivel tájegységi, morfológiai határterületen helyezkedik el.

A kerület arculatát alapvetően a sűrű beépítettségű, lakóterületek dominanciája határozza meg, amelyek zöldfelületi aránya (intenzitása) lokálisan ugyan elmarad a kívánt értéktől, de az egy főre jutó zöldfelület aránya – a jelentős parkterületek okán – magas.

Kiemelkedő természeti értéként a kerületet keleti irányból határoló Duna folyam értékelhető, amely medrének egy része a Natura2000 HUDI 20034 számú jóváhagyott, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel fedett és az Országos ökológiai hálózat, ökológiai folyosó övezet részét képezi. A Duna mentén természetes, illetve természetközeli élőhelyek nincsenek.

Jelentős értéket képviselnek a források, és a barlangok. A Gellért-hegy országos jelentőségű védett természeti terület.

Jelentősebb beépítetlen – biológiailag aktív, illetve rekreációs potenciállal rendelkező területek a közparkok, közkertek (Gellért-hegy és a Tabán, a Vérmező és a Horváth kert, Döbrentei tér) vonulata, valamint a Várhegy zöldfelületei.

Környezetvédelem

A kerület környezeti állapota a főváros belső területeinek átlagához képest kedvezőbbnek mondható, ez elsősorban topográfiai adottságainak és átszellőzési lehetőségeinek köszönhető.

A talaj általános helyzete és kondíciója tipikus városi jellegeket mutat, a térségben eredetinek mondható, bolygatatlan genetikai talajtípus gyakorlatilag nem található, ugyanakkor a földtani közeget érintő, beavatkozást igénylő (potenciális) szennyezettségről csak a Déli pályaudvar térségében van tudomásunk.

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy az I. kerületben budapesti viszonylatban jelentős helyhez kötött légszennyező forrás nem található. A kerületben lévő bejelentés köteles pontforrások jellemzően intézményi funkciók fűtőberendezéséhez kötődnek. A kerület morfológiai, illetve szél viszonyai nagyban segítik a folyamatosnak mondható légcserét. Mozgó forrásokat tekintve a gépjárművek szén-monoxid, nitrogén-oxid és szálló por emisszióját kell megemlíteni. A kerület legforgalmasabb útjai a Krisztina körút, az Attila út, a Mészáros utca és Alagút utca, a Hegyalja út, a Fő utca, a Csalogány utca, a Vérmező út, valamint a rakparti utak.

Az I. kerület területén zajvédelmi szempontból a legnagyobb problémát a közlekedési zajterhelés jelenti. A zajtérkép alapján a kerületet érintő, jelentősnek mondható – egyértelműen küszöbérték feletti sávba eső – egész napi terheléssel érintett. Lényegében azonos útvonalak sorolhatók fel, mint az előbbi levegős fejezetben.

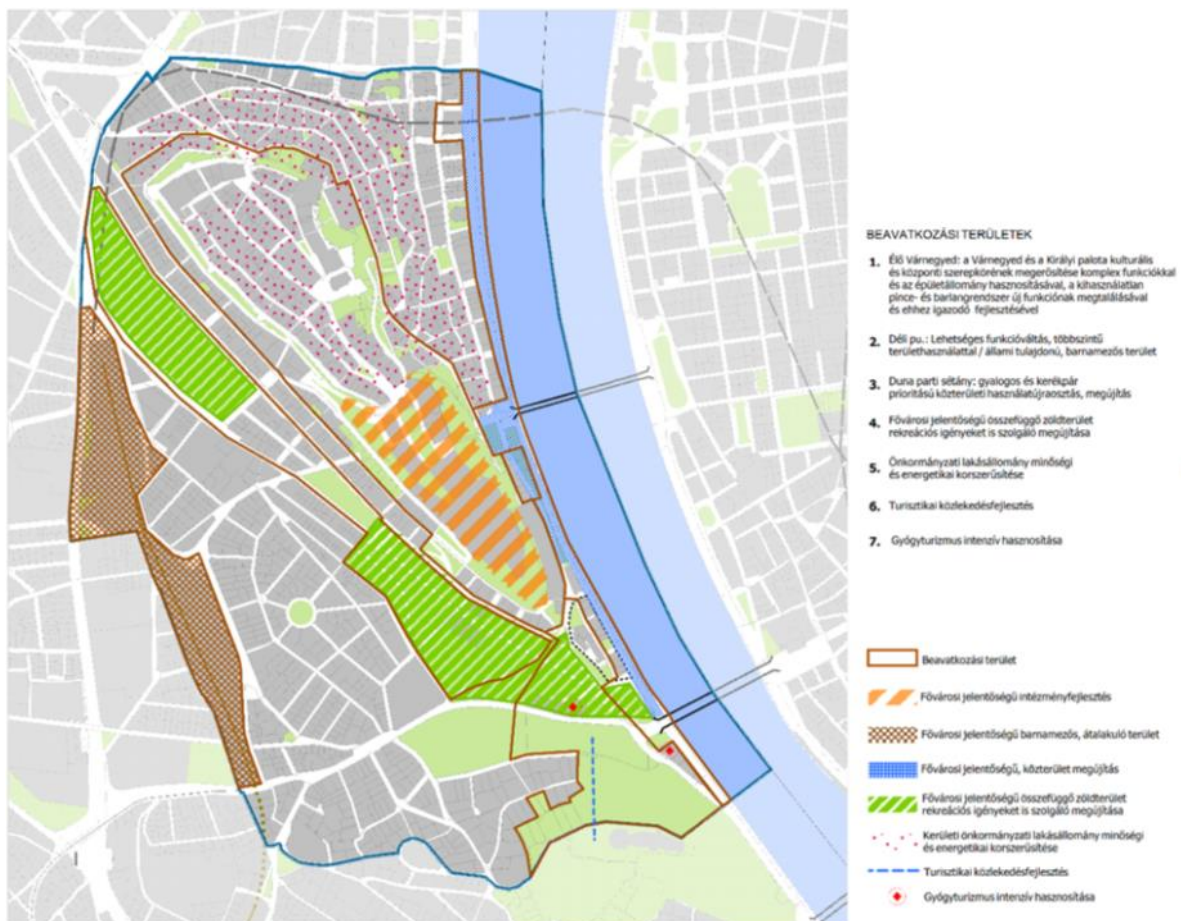
A Déli-pályaudvar és rendező-pályaudvari területrésze említendő, mint környezeti – vasúti – zajforrás. Megemlítendő ugyanakkor, hogy a vasúti zajterhelésből eredő konfliktus sokkal kisebb területet és lakosságot érint a kerületben.

Üzemi eredetű zaj gyakorlatilag nincs, a repülési zaj a kerületben nem számottevő.

A hulladékkezelés szervezett, megoldott, a szelektív gyűjtés feltételei adottak. Az emberi hanyagság okozta köztisztasági problémák viszont általánosak.

3.2. Javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A kerület szerkezetét, területfelhasználását alapvetően befolyásolta történeti kialakulása. Amíg a Budai várfal és környezete tulajdonképpen egy erődítmény volt, a várfalon belül összpontosult a település valamennyi funkciója. Itt voltak a település számára nélkülözhetetlen alapfunkciók, mint a piac, a templom(ok), az üzletek, szolgáltatók, valamint a királyi tartózkodó hely, a védsereg szállásolása, ellátása és az állandó népesség lakásai. Mikor a vár elvesztette stratégiai szerepét, a békésebb időkben benépesült a Várhegy lába, majd a védelmi szempontok ellenére a Várlejtők egy része. Így a kerületben jelen vannak egymás mellett a több száz éves, régi épületek valamint modern kor változó stílusú házai.

4. ábra: I kerület beavatkozási területei

A történelmi múlt által meghatározott településszerkezet és magas fokú beépítettség adottság, amely a Kerület komparatív előnyei közé tartozik, így nincsen szükség olyan drasztikus változtatásokra, amely a kerület arculatát jelentősen befolyásolhatná. Azonban a XX. században bekövetkezett jelentős változások (pl. a jelentősen megnövekedő gépjármű állomány, és átmenő forgalom) olyan kihívások elé állítja a

kerületet, amely a településszerkezetbe való kisebb nagyobb beavatkozásokat igényli. Ezek a beavatkozások azonban nem eredményezhetik a hagyományos városszerkezet drasztikus megváltozását.

A megalapozó vizsgálat részeként megfogalmazódtak az előzetes fejlesztési irányok, amelyek egy része közvetve vagy közvetlenül befolyásolja Budavár településszerkezetét. Településszerkezetet befolyásoló javaslatok ágazatonkénti bontásban:

Építészet:

- Építészeti értékvédelem, a Budai Várnegyed értékőrző fejlesztése;
- Meglévő alulhasznosított területek funkcióváltásának, megújításának támogatása, „belső tartalékok” hasznosítása;
- Duna-parti térség integrálása az intenzívebb közterület-használatba;
- Értéktermelő fejlesztés a helyi egyedi arculat és építészeti karakter megőrzése mellett.
- **Környezetvédelem:** Közlekedési zajterhelés csökkentése forgalomtechnikai eszközökkel.

Közlekedés:

- A közlekedést – a gyalogos közlekedés kivételével – a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárút hálózat) jellemzik. Ezért a kerületi közlekedés fejlesztése sok esetben csak több kerület közlekedésének, vagy a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével lehetséges;
- A lakossági parkolás végleges rendezését a parkolás gazdálkodás és parkolás szabályozás, valamint szükség esetén többlet férőhelyek biztosításával differenciáltan kell kezelni;
- További közterületi rehabilitációk szükségesek, többek között az Erzsébet híd budai hídfőjénél, a Batthyány téren az alsó rakpart elválasztó hatásának csökkentésére, a kikötők és a közforgalmú közlekedés megállóinak jobb elérése érdekében;
- A Budai Vár akadálymentes megközelítéséről továbbá az idegenforgalmi autóbuszok elhelyezéséről, és visszafordításáról is gondoskodni szükséges.

3.4. A koncepció külső összefüggései

A 2014-2020-as időszakra való felkészülés jegyében mind európai, mind hazai szinten számos területfejlesztési terv készült vagy készül, mely magasabb területi szinten jelöl ki fejlesztési irányokat, és elkészült Budapest városfejlesztési koncepciója is. Ezek ismerete, figyelembe vétele a koncepció készítése során követelmény. Budavár fejlesztési irányai hozzájárulnak a fővárosi, az országos és az uniós célkitűzések teljesítéséhez is – különböző mértékben. A következőkben a TFK-ban megfogalmazott célkitűzéseknek az alábbi fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célkitűzésekhez való hozzájárulása kerül bemutatásra:

- Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030)

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** (OFTK) által megfogalmazott nemzeti jövőkép szerint „Magyarország 2030-ban Kelet–Közép–Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.”

A nemzeti jövőkép elérése érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében specifikus célok határoz meg, melyek nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel.

Az OFTK célrendszeréből az illeszkedést a városfejlesztés terén, illetve a Fővárosra megfogalmazott célokra keresztül vizsgáljuk:

OFTK céljai	Budavár TFK átfogó céljai		
	A1	A2	A3
<i>A városfejlesztés szempontjai és nemzeti prioritásai</i>			
A fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat			
Fenntartható és kompakt városszerkezet			
Energiafüggettség csökkentése és klímavédelem			
A demográfiai változások - a városi népességfogyás kezelése, a családok és a helyi közösségek megerősítése			
A leromlott városrészek hanyatlásának megállítása, megelőzése			
Együttműködés a többszintű kormányzás jegyében			
Stratégiai szemlélet a várostérségek tervezésében			
A helyi és térségi gazdaságfejlesztés			
Stratégiai várostérség-fejlesztés			
<i>Budapestre megfogalmazott fejlesztési irányok</i>			
A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.			
Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése			
Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel			
A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.			
Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.			
A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.			
A város és a Duna együttélésének megteremtése.			
Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.			
A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.			
Az összmagyarság identitásának erősítése, a Kárpát-medence kulturális központjaként.			
<i>Jelmagyarázat:</i>			
<i>Általános kapcsolat</i>			
<i>Közepes kapcsolat</i>			
<i>Erős kapcsolat</i>			

5. táblázat: A Konceptió illeszkedése az OFTK céljaihoz

A Budapest 2030 céljainak meghatározása a szemléleti alapvetések és az átfogó célok alapján történt. A három szemléleti alapvetés (horizontális célok): élıhetőség, fenntarthatóság és esélyegyenlıség. A négy átfogó cél, melyek alapján a 17 városfejlesztési cél meghatározásra került:

- Budapest az európai városhálózat erős tagja
- Érték- és tudás alapú, fenntartható gazdaság
- Harmonikus, sokszínű városi környezet
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés

Budapest 2030 céljai	Budavár TFK átfogó céljai		
	A1	A2	A3
Kezdeményező városfejlesztés			
Partnerség - a jövő közös tervezése a térségben és országosan			
Egységes Budapest			
Budapest nemzetközi és európai szerepének erősítése			
Egészséges környezeti feltételek megteremtése			
Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás			
Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése			
A Dunával együtt élő város			
Hatékony, kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város			
A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei			
Intelligens mobilitás			
Tudás, készség és zöld alapú gazdaságfejlesztés			
Önfenntartó városgazdálkodási rendszer			

Kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése			
Humán szolgáltatások optimalizálása			
Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése			
Befogadó, támogató és aktív társadalom			

Jelmagyarázat:

Gyenge kapcsolat

Közepes kapcsolat

Erős kapcsolat

6. táblázat: Budavár TFK illeszkedése Budapest 2030 céljaihoz

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása

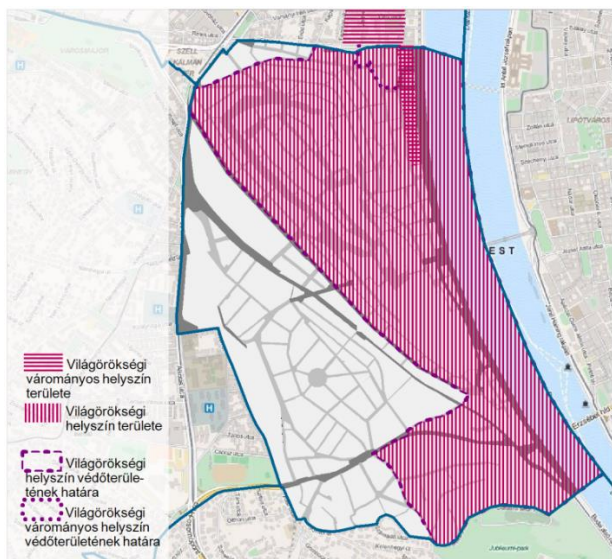
Budapest legrégebben kialakult városrészeit ma az I. kerületben találjuk meg. A Budai Vár területén található értékek nemzeti kultúránk szerves részét képezik, megőrzésük nem csak a kerület kiemelt feladata, hanem fővárosi és országos szintű érdek is. A Várnegyed európai mércével mérve is jelentős turisztikai célpont, így nagymértékben járul hozzá az ágazat bevételeihez és Magyarország nemzetközi hírnevéhez.

A Várnegyednek és a Duna-part kerülethez tartozó szakaszának UNESCO általi világörökségi védettsége nagy potenciált jelent, de egyúttal nagy felelősséggel is jár. Az I. kerület számára a jövő folyamatos feladata lesz az épített örökség védelme. A terület kulturális sokszínűségének, funkciógazdagságának megtartása az értékvédelem egyik legfontosabb eszköze, a kerületi cél, hogy a fejlődő turizmus mellett egy élő Várnegyed is kibontakozhasson.

Az I. kerület szinte teljes egésze régészeti, építészeti szempontból jelentős. A műemléki védettség alatt álló épületek többsége a Vár, a Tabán és Víziváros területén áll, emellett elszórtan találhatóak műemlékek a Gellért-hegyen és a Krisztinavárosban is. A teljes terület nyilvántartott régészeti lelőhely, a Várnegyed, a Víziváros és a Gellért-hegy egyes részei határozattal védett régészeti lelőhelyek. A Budai Várnegyed területe nemzeti emlékhelynek minősül. Mindezekon túl a kerületben 17 helyi védett épület vagy építmény található.

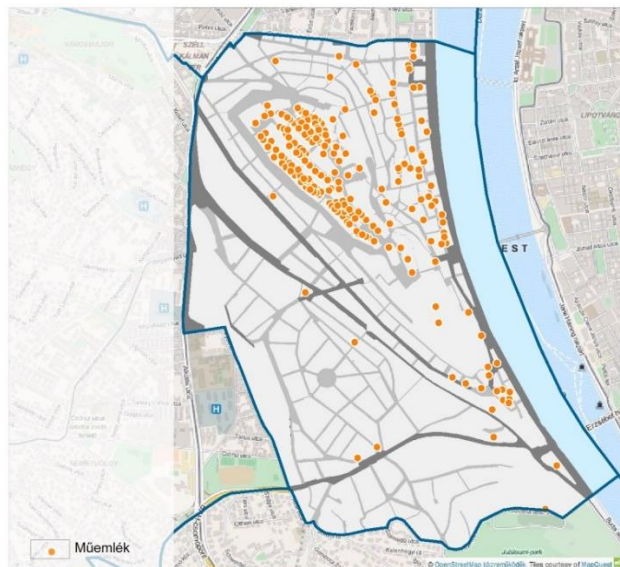
Budapest Duna-parti látképe és a Budai Várnegyed az UNESCO világörökségek listáján 1987 óta szerepel. A kerület északi részén található a Ripa Pannonica, mely a római limes részét képezte, és világörökségi várományos helyszín.

Az örökségi értékek bemutatása a Megalapozó vizsgálat **„Épített környezet vizsgálata”** c. fejezetében található.

5. ábra: Az I. kerület Világörökségi helyszínei

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

6. ábra: Az I. kerület műemlékei

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ

Javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Az „Élő Várnegyed” célkitűzés elérése érdekében a feladat a polgárváros és a Palotanegyed kulturális és központi szerepkörének megerősítése. A Várba komplex funkciókat kell telepíteni, amelyek a meglévő épületállományt értékteremtő módon, az épület téri és műszaki adottságainak megfelelően hasznosítják.

Az épített örökség védelme érdekében a Világörökségi Terv kialakításában partnerként kell fellépni, és szabályozási összhangot kell megteremteni a többszintű védelmi kategóriák között. A kihasználatlan pincerendszernek új funkciót szükséges találni, és ehhez igazodóan kell fejleszteni. Az értékteremtő fejlesztési szemlélet mellett a világörökséghez méltó arculat és karakter megtartása a feladat.

A lakásállomány fenntartása a felelős önkormányzati vagyongazdálkodás hatásköre. A cél a bérlakás-szektor fejlesztése és az épület-felújítási pályázatokon való részvétel, valamint a társasházi programok támogatása. A tulajdonviszonyok rendezése a várfal esetében is sürgős, kiemelt feladat.

Jelenleg nagy a veszélye a lakók elvándorlásának a koncentrált turizmus és az intézményi funkciók elszaporodása miatt, de fontos, hogy a terület ne váljon éjszaka és hétvégén kihalttá, illetve ne alakuljon ki egyfajta „skanzen”-jelleg. A lakófunkció erősítése és a fiatalok helyben tartása az örökségvédelemben is nagy szereppel bír. Fontos ugyanis, hogy a területen egyetlen épület se váljon gazdátlanná, hiszen a lakatlan épületek amortizációja a működőeknél sokkal gyorsabb.

Éppen ezért a lakossági szolgáltatásoknak teret kell biztosítani (pl. piactér, közhasználatú terek, játszótér létrehozásával). Elő kell segíteni a helyben lakók számára a szolgáltatások könnyed, akadálymentes elérését közösségi közlekedési eszközökkel és egyéb, szelíd mobilitási módokat használva. Oldani kell a turizmusból fakadó konfliktusokat, biztosítani kell a lakók nyugalomát és zavartalan mindennapi életét.

A Duna-kapcsolat biztosítása a világörökséghez kötődő turizmus miatt alapfeladat, de a helyiek lakóminőségét is jelentősen javíthatja a víz érezhető közelsége. A dunai látkép, mint kulturális örökség megismeréséhez, eléréséhez mindenkinek jogot kell biztosítani. A rakpartkeresztmetszet átalakítása lehetőséget teremt a Duna nem határvonalként, hanem új köztérként való értelmezésére.

Örökségvédelmi szempontból is fontos a Déli pályaudvar fejlesztése, ugyanis egy esetleges revitalizáció a környezetére is felértékelő hatással lenne, és a Krisztinaváros sokkal élhetőbb, ingatlanpiaci szempontból vonzóbb területté válna.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: partnerségi dokumentumok
2. sz. melléklet: tervezői válaszok a partnerségi egyeztetésen tett észrevételekre
3. sz. melléklet: Belügyminisztérium által javasolt módosítások, és tervezői válaszok

JELLENLÉTI ÍV

I. kerület Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia
 Stratégiai Fejlesztési Munkacsoport SWOT workshop

Időpont: 2015. március 13. 09:00

Helyszín: I. kerület Budavári Önkormányzat Hivatala (1014 Budapest, Kapcsoltn tér 1., 1. 114)

Név	Szervezet	Aláírás
PÁSZTOR ENDRE	Pro Régió	[Handwritten signature]
GORDOS TAMÁS	-	[Handwritten signature]
FONÓDI MARIANN	BFVT	[Handwritten signature]
GOMBOS NIKOLAJ	BFVT	[Handwritten signature]
BOGÁNYI AURÉL	BFVT	[Handwritten signature]
Judics László	BFVT H/I	[Handwritten signature]
Fekete Viktor dr.	Iskola Református	[Handwritten signature]
FRANZ FERENC	RUDAI REP. EGHA	[Handwritten signature]
WIGHTMAN MARIAN	BL Sz	[Handwritten signature]
[Handwritten name]	Budavári Lak. Hív	[Handwritten signature]
[Handwritten name]	Itrobl. & Építési Hív	[Handwritten signature]
[Handwritten name]	BL Sz	[Handwritten signature]
DEUTSCH MARIAN	URBANGAZDASÁG NEFT	[Handwritten signature]
[Handwritten name]	MTA VITK B/LI	[Handwritten signature]
SZÉLECZKY SZILVIA	Budavári ÖV. Építési Hív	[Handwritten signature]
[Handwritten name]	Feép. I.	[Handwritten signature]
CSÁNY ÉVA	Önkörm. Feépítés	[Handwritten signature]
János Lajos	- - - Utasításmegvalósítás	[Handwritten signature]
BÉKE BORBÁLA	Budavári ÖV. Építési Hív	[Handwritten signature]
NAGY KATI	Budavári ÖV. Feép. Hív	[Handwritten signature]

Készült a KMOP-6.2.1/A-14-2014-0002 Kiszármaztatás Magyarországi Operatív Program
 „Közterületi településfejlesztés a kis- és közvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”
 2. araják keretében

JELLENLÉTI IV
I. kerület Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia
Stratégiai Fejlesztési Munkacsoport
Célrendszer workshop

Időpont: 2015. április 23. 09:00

Helyszín: I. kerület Budavári Önkormányzat Hivatala (1014 Budapest, Kapisztrán tér 1., I. 114)

Név	Szervezet	Aláírás
PÁSZTOR EUDRE	PRO RÉGIÓ	<i>Eudre Pasztor</i>
SZELECZKY SZILVIA	Építésiroda	<i>Szilvia Szeleczy</i>
ACZEL PÉTER	Budavári Önk.	<i>Peter Aczel</i>
Dr. Ugras István	MIA KFT. Bt.	<i>István Ugras</i>
SEITZ MARGA	VÁZGONDORSÁG	<i>Marga Seitz</i>
JÁKI MONIKA	VORTEX AGÉNSZ	<i>Monika Jaki</i>
NAKAI FERENC	AKU. D.TÉR REF. GYŰLŐTEREM	<i>Ferenc Nakai</i>
POGÁNY LUCÉL	BFVT	<i>Lucél Pogány</i>
FÖLDVÍ MARIANN	BFVT	<i>Mariann Földvi</i>
U. Nászlyi Márta	Budavári Önk.	<i>Márta Nászlyi</i>
GORDOS TAMÁS	PRO RÉGIÓ ÜNEMŐKÖZ	<i>Tamás Gordos</i>
CSANT ÉVA	Budavári Önkorm.	<i>Éva Csant</i>
NAKAI ANTI	Budavári Önk.	<i>Anti Nakai</i>
BEKE BORBÁLA	Budavári Önk.	<i>Borbála Beke</i>

Készült: K/MOP 6.2.1/4.13.2014-0002 Közép Magyarországi Operatív Program
 „Tenyésztésű településfejlesztés, a kis- és középmezőgazdaság – a nagyvárosi településfejlesztési stratégiák támogatása”
 c. projekt keretében

